דעם רבינ'ס ליכט

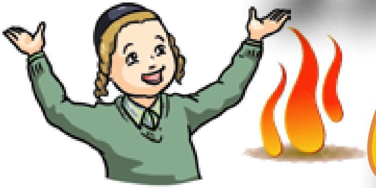

פסח תשפ"ב
גליון 89

אַייעֶרֶע קִינְדֶער זָאלְט אִיר מוֹדִיעַ זַיין
וָואס דָא הָאט זִיךְ גִיטָאן (שיהר"ן ר"ט)

דער ריינער קוואל

אַ גוּטְן לֶעכְטִיגְן יוֹם טוֹב פַאר אַלֶע טַייעֶרֶע קִינְדֶער

בָּרוּךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה, אַז מִיר שְׁטֵייעֶן שׁוֹין בַּיים הֵיילִיגְן יוֹם טוֹב פֶּסַח. דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט אַז דֶער עִיקָר נָאנְטְקֵייט פוּן אַ אִידִישׁ קִינְד צוּם אוֹיבֶּערְשְׁטְן אִיז דוּרְךְ דֶעם יוֹם טוֹב פֶּסַח. וִויפִיל צַייט הָאבְּן מִיר גֶעוַוארְט אוּן גֶעבֶּעטְן אוּן גֶעבֶּענְקְט צוּם יוֹם טוֹב פֶּסַח, מִיר הָאבְּן זִיךְ גֶעפְּלָאגְט אוּן גֶעהָארֶעוֶועט אָנְצוּקוּמֶען צוּם יוֹם טוֹב, יֶעצְט שְׁטֵייעֶן מִיר שׁוֹין דָא.

לָאמִיר זֶען אַ קְלֵיינֶע בְּרִיוו פוּן ר' נָתָן וואוּ עֶר רֶעדְט אַרוּם וֶועגְן דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּנֶעם יוֹם טוֹב: "מַה נָּשִׁיב לַה' כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלֵינוּ" הֵייבְּט אָן ר' נָתָן מִיט זַיין בְּרִיוו אַז אוֹיף יֶעדֶע מִצְוָה בִּפְרָט דִי מִצְוֹת וָואס מִיר זֶענֶען מְקַיֵּים אִין דִי יָמִים טוֹבִים הָאבְּן מִיר זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ הֶערְן פוּנֶעם רֶבִּי'ן גֶעוַואלְדִיגֶע הוֹיכֶע אוּן טִיפֶע דִיבּוּרִים, וֶוערְטֶער וָואס דֶערְקְוִויקְן יֶעדְן אִיד אִין וֶועלְכֶע אָרְט אָדֶער דַּרְגָּא עֶר גֶעפִינְט זִיךְ. צוּם בַּיישְׁפִּיל: אוֹיף יוֹם טוֹב פֶּסַח רֶעדְט דֶער רֶבִּי אַרוּם אוֹיף עֶטְלִיכֶע פְּלֶעצֶער. לָאמִיר זִיךְ בַּאנֵייעֶן מִיט אֵיין דִּבּוּר פוּנֶעם רֶבִּי'ן.

דֶער רֶבִּי זָאגְט אַז דִי מִצְוֹת וָואס מִיר טוּעֶן מֶשֶׁךְ דֶעם גַאנְצְן יָאר, זַאמְלְט זִיךְ אֵיין אוּן קוּמְט צוּ גֵיין אִין דִי יָמִים טוֹבִים אוּן לוֹיט דִי מִצְוֹת אַזוֹי אִיז מֶען זוֹכֶה צוּ שִׂמְחָה. דַארְף מֶען פַארְשְׁטֵיין וָואס הָאט שַׁייכוּת דִי שִׂמְחָה פוּן שָׁלשׁ רְגָלִים צוּ דִי מִצְוֹת וָואס מִיר טוּעֶן אַ גַאנְץ יָאר? אִין תּוֹרָה ל' זֶעעֶן

מִיר אַ תִּירוּץ אוֹיף דֶעם. דֶער רֶבִּי זָאגְט דָארְט אַז דֶער עִיקָר שִׂמְחָה בַּאקוּמְט אַ אִיד וֶוען עֶר טוּט אַ מִצְוָה, אוּן דֶער עִיקָר שִׂמְחָה לִיגְט אִין הַאֶרֶץ, וַוייל וִויפִיל מִיר שֶׁעצְן בַּיי אוּנְז אִין הַאֶרְץ דָאס גְרוֹיסְקֵייט פוּנֶעם אוֹיבֶּערְשְׁטְן לוֹיט דֶעם בַּאקוּמֶען אוּנְז שִׂמְחָה אוּן מֶען פְרַיידְט זִיךְ גָאר שְׁטַארְק מִיט יֶעדֶע מִצְוָה וָואס מִיט דֶעם טוּעֶן מִיר דֶעם רָצוֹן פוּן אֵיינְצִיגְן בַּאשֶׁעפֶער.

דָאס אִיז דִי שִׂמְחָה פוּן יוֹם טוֹב, וַוייל דֶעמָאלְטְס קוּמֶען זִיךְ צוּנוֹיף אַלֶע נְקוּדוֹת טוֹבוֹת פוּן אַ גַאנְץ יָאר אוּן מִיר דַארְפְן זִיךְ מִתְגַּבֵּר זַיין צוּ מַמְשִׁיךְ זַיין פוּנֶעם שִׂמְחָה פוּן יוֹם טוֹב אוֹיף אַ גַאנְץ יָאר.

לָאמִיר זֶען וִויאַזוֹי ר' נָתָן בֶּעט אִין אַ תְּפִלָּה אוֹיף תּוֹרָה ל' אִיבֶּער דֶעם עִנְיָן: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, דֶערְבַּארֶעמְדִיגֶער פָאטֶער, הָאבּ אוֹיף אוּנְז רַחֲמָנוּת מִיט דַיינֶע גְרוֹיסֶע חֲסָדִים, הֶעלְף מִיר זָאלְן זוֹכֶה זַיין צוּ מְקַבֵּל זַיין דִי אַלֶע דְרַיי רְגָלִים, פֶּסַח, שָׁבוּעוֹת, סֻכּוֹת, מִיט גְרוֹיס קְדוּשָּׁה אוּן מִיט אַ גֶעוַואלְדִיגֶע פְרֵייד, מִיר זָאלְן זוֹכֶה זַיין צוּ מְכַבֵּד זַיין דִי יָמִים טוֹבִים מִיט אַלֶערְלַיי כָּבוֹד אוּן שֵׁיינְקֵייט, מִיט עֶסְן אוּן טְרִינְקֶען, מִיט פְרִישֶׁע קְלֵיידֶער, מִיר זָאלְן נִישְׁט טוּן קֵיין מְלָאכָה וָואס מֶען טָאר נִישְׁט. מִיר זָאלְן דַאוֶונֶען מִיט גְרוֹיס כַּוָּנָה אוּן שְׁטַארְקֶע הִתְעוֹרְרוּת אַזוֹי וִוי אַ אִיד דַארְף דַאוֶונֶען אוּן זִיךְ אוֹיפְפִירְן אִין יוֹם טוֹב קוֹדֶשׁ.

המשך אויף זייט 3

המְשֵׁךְ פוּן פָארִיגֶע וָואךְ אִין קוּרְצְן

רֶבִּי לֵייבּ דֶער רָב פוּן אוּמַאן הָאט גֶעהָאלְפְן דִי גֵיירִים זִיךְ מְגַיֵּר זַיין אוּן אוֹיף פֶּסַח הָאט עֶר פַארְוַוייְלְט מִיט זֵיי, וֶוען זֵיי הָאבְּן אִים צוּגֶעשְׁטֶעלְט מִכָּל טוּב וָטוּב.

דִי גֵיירִים זֶענֶען גֶעוֶוען גֶעלֶערְנְטֶע אוּן שְׁטַארְקֶע מֶענְטְשְׁן. זֵיי הָאבְּן פַארְצֵיילְט פַאר אוּנְזֶערֶע לַייט דֶעם סוֹד וְויאַזוֹי זֵיי הָאבְּן זִיךְ אוֹיפְגֶעוֶועקְט צוּ וֶועלְן זִיךְ מְגַיֵּר זַיין. וְויבַּאלְד זֵיי זֶענֶען גֶעוֶוען גָאר קְלוּגֶע חֶבְרָה הָאבְּן זֵיי לֵיינֶענְדִיג אִין זֵייעֶרֶע גוֹיִ'שֶׁע בִּיכֶער גֶעטְרָאפְן אַסַאךְ זַאכְן וָואס שְׁטִימְט נִישְׁט, עֶס אִיז זִיךְ סוֹתֵר דִי נַארִישֶׁע וֶוערְטֶער פוּן זֵייעֶר בֵּייבְל (עַיי' תּוֹרָה יז') דָאס הָאט זֵיי גֶעבְּרֶענְגְט צוּ זוֹכֵה דֶעם אֱמֶת, בִּיז זֵיי הָאבְּן גֶעטְרָאפְן דֶעם רֵיינֶעם אֱמֶת אִין דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וָואס מִיר אִידִישֶׁע קִינְדֶער הָאבְּן דִי זְכִיָּה צוּ לֶערְנֶען.

עֶס אִיז גֶעוֶוען נָאךְ אַ דֶערְפְל וואוּ עֶס זֶענֶען גֶעוָוארְן עֶטְלִיכֶע גֵיירִים, אִינְגֶע מִיט אַלְטֶע, זֵייעֶרֶע וַוייבֶּער זֶענֶען גֶעוָוארְן עֶרְלִיכֶע אִידִישֶׁע מַאמֶעס, אוּן וְויבַּאלְד זֵיי הָאבְּן נִישְׁט גֶעקֶענְט קֵיין עִבְרִי הָאבְּן זֵיי נִישְׁט גֶעקֶענְט דַאוֶונֶען, פְלֶעגְן זֵיי דַאוֶוענֶען בִּתְמִימוּת זֵייעֶרֶע פָּשׁוּטֶ'ע רֵייד וֶוען טְרֶערְן גִיסְט זִיךְ פוּן זֵייעֶרֶע אוֹיגְן

רֶבִּי נָחוּם שׁוּסְטֶער ז"ל הָאט זֵיי מְקָרֵב גֶעוֶוען אוּן פְלֶעגְט פָארְן צוּ זֵיי אוּן אִיז אַרִיבֶּער וואוֹינֶען אִין זֵייעֶר דֶערְפְל, אוּן גֶעלֶערְנְט מִיט זֵיי תּוֹרָה. זֵיי פְלֶעגְן אוֹיפְשְׁטֵיין חֲצוֹת אִינְמִיטְן נַאכְט אוּן גֵיין מַאכְן הִתְבּוֹדְדוּת. שְׁפֶּעטֶער וֶוען ר' נָחוּם אִיז נִפְטַר גֶעוָוארְן הָאט מֶען אִים דָארְט בַּאעֶרְדִיגְט.

וֶוען דִי קִינְדֶער פוּן ר' נָחוּם הָאבְּן גֶעהֶערְט דִי שְׁוֶוערֶע בְּשׂוֹרָה אַז זֵייעֶר פָּאטֶער הָאט פַארְלָאזְט דִי וֶועלְט, זֶענֶען זֵיי גֶעקוּמֶען צוּם דָארְף וֶועלְנְדִיג נֶעמֶען זֵייעֶר פָּאטֶער'ס קֶבֶר אוּן אִים בַּאעֶרְדִיגְן אִין חַארְקוֹב וואוּ זֵיי הָאבְּן גֶעוואוֹינְט, אָבֶּער דִי גֵיירִים הָאבְּן דָאס נִישְׁט צוּגֶעלָאזְט, זָאגְנְדִיג מִיט שְׁטַארְקַייט: "אַזַא צַדִּיק קֶענֶען מִיר לָאזְן אַוֶועקְגֵיין פוּן אוּנְזֶער דֶערְפְל?! נֵיין! בְּשׁוּם אוֹפָן מִיר לָאזְן נִישְׁט.

~~~

אַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח אִין חוּץ לָאָרֶץ פִּירְן זִיךְ אַסַאךְ אִידְן צוּ עֶסְן גֶעבְּרָאקְס אוּן מֶען מִישְׁט זִיךְ שׁוֹין מִיט שְׁכֵנִים א.ד.ג. וַוייל יוֹם טוֹב פֶּסַח פִירְן זִיךְ גָאר אַסַאךְ אִידְן זִיךְ נִישְׁט צוּ מִישְׁן, דָאס מֵיינְט מֶען עֶסְט נָאר וָואס מֶען קָאכְט אוּן מֶען בַּאקְט אִין שְׁטוּבּ. עֶס זֶענֶען אוֹיךְ פַארְהַאן אַסַאךְ מִשְׁפָּחוֹת וָואס עֶסְן נִישְׁט קֵיין פַאבְּרִיק זַאכְן, נָאר וָואס מֶען מַאכְט אַלֵיין אִין שְׁטוּבּ. פַארְשְׁטֵייט זִיךְ אַז דִי בְּרֶסְלֶבֶ'ע חֲסִידִים וָואס פִירְן זִיךְ מִיט דִי מִנְהָגִים טוּעֶן דָאס מִיט אַ גֶעשְׁמַאק אוּן אַ שִׂמְחָה אַז דִי קִינְדֶער שְׁפִּירְן נִישְׁט קֵיין נֶערְוֶועזְקַייט אָדֶער אַז עֶס פֶעלְט זֵיי עֶפֶּעס פוּנֶעם יוֹם טוֹב, פַארְקֶערְט מֶען שְׁפִּירְט אַ הֵיימִישְׁקַייט אוּן גָאר אַ גֶעשְׁמַאקֶע טַעַם אִין דִי עֶסְן אַזוֹי וְוי דֶער תָּם פוּן דִי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וָואס הָאט גֶעשְׁפִּירְט אַלֶע טְעָמִים אִין זַיינֶע מַאֲכָלִים.

אֵיין יָאר פֶּסַח הָאט דֶער רֶבִּי בַּאזוּכְט אִין שְׁטוּבּ פוּן זַיין טָאכְטֶער אָדְל. דֶער רֶבִּי פְלֶעגְט נִישְׁט בְּרָאקְן קֵיין מַצָּה, דָאס מֵיינְט אַז מֶען לָאזְט דִי מַצָּה זַיין צוּזַאמֶען מִיט וַואסֶער א.ד.ג. אָבֶּער אַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח מֶעג מֶען שׁוֹין יָא, הָאט זַיין טָאכְטֶער אָדְל אַרֵיינְגֶעלֵייגְט צְוֵויי קְנֵיידֶעלֶעךְ אִין דִי זוּפּ. הָאט זִיךְ דֶער רֶבִּי אָנְגֶערוּפְן צוּ אִיר: "דוּ וֶועסְט נָאךְ הָאבְּן צְוֵויי קִינְדֶער, אוּן אַזוֹי אִיז טַאקֶע גֶעוֶוען, עֶס אִיז אִיר גֶעבּוֹירְן גֶעוָוארְן אַ זוּן מִיט אַ טָאכְטֶער, דָאס אִיז גֶעוֶוען רֶבִּי אַבְרָהָם בֶּערְנְיוּ אוּן זַיין שְׁוֶועסְטֶער רִבְקָה".

~~~

אִין אוּקְרַיינֶע פְלֶעגְט מֶען זִיךְ פִירְן אִין דִי שַׁבָּתִים צְווִישְׁן פֶּסַח אוּן שָׁבוּעוֹת, צוּ עֶסְן שַׁבָּת בַּיי דִי סְעוּדוֹת אַ שְׁטִיקְל מַצָּה וָואס אִיז גֶעבְּלִיבְּן פוּן פֶּסַח.

איין טאג ווען איך בין אהיים געגאנגען פון א חלוקה האב איך זיך געשלעפט מיט א שווערע וועגעלע, און ווען איך האב שוין געפילט אז איך קען נישט מער שלעפן, האב איך געבעטן דעם אויבערשטן ער זאל מיר שיקן א שליח זאל מיר געבן הילף.
נאכן ענדיגן מיין תפלה, איז אריבער א טאטע ווען ער האט געזען ווי איך שלעפ זיך האט ער זיך אנגעטראגן מיר צו העלפן און ער האט מיר אהיימגעשלעפט די זאכן. געלויבט דער אויבערשטער אז איך האב קלאר געקענט זען אז ער הערט אויס תפלות פון אידישע קינדער.

נחמן, חדר ברסלב בית שמש

איין טאג ווען איך בין געווען אויפן וועג צום חדר, און איך האב געשלעפט מיט מיר דריי פלעשער פאר א סיום וואס איז פארגעקומען אין חדר. אזוי ווי אונז האבן זיך אוועקגעצויגן אין אביסל א ווייטע געגנט האב איך געשלעפט די פלעשער א לאנגע צייט אויף די באסעס, ווען אינמיטן האט זיך די זעקל צעריסן אין א פלאש איז אראפגעפאלן, ווען איך האב עס אויפגעהויבן האט זיך צעריסן דאס צווייטע זעקל, אזוי האב איך זיך געשלעפט,

איך בין גראדע נאך גאנץ א אינגער קינד פון כתה ד', עס איז מיר געווען גאנץ שווער די שלעפעריי, איך האב זייער געבעטן פון באשעפער זאל מיר העלפן און זכות פון היייליגן רבי'ן וואס איך לערן אין א חדר וואס ווערט גערופן אויף זיין נאמען.
אינמיטן איז צוגעקומען א איד צו מיר און מיר געהאלפן שלעפן די פלעשער, אזוי גייענדיג האב איך געבעטן א תפלה פון באשעפער אז איך זאל נאך אנקומען פארן דאווענען ווייל די וועג אויף די באס קען נעמען מער פון צוואנציג מינוט און לויט מיין חשבון האלט מען שוין טיף אינמיטן דאווענען.
אבער אזוי ווי דער הייליגער רבי זאגט: "גאר מיין זאך איז תפלה" האב איך ווייטער מתפלל געווען און געלויבט דער באשעפער אז ער האט מיר געשיקט א גוטן שליח מיר צו העלפן און דאנקן גאט אז איך בין אנגעקומען אין חדר פארן דאווענען!

חיים, כתה ד' ברסלב

דער ריינער קוואל

המשך פון זייט 1

זיי אונז מזכה, העלף אונז טון אסאך מצוות אויך א גאנץ יאר מיט גרויס קדושה און א געוואלדיגע שמחה, מיר זאלן זוכה זיין אז די שמחה פון אלע מצוות פון א גאנץ יאר זאל זיך צוזאמקלייבן צום הייליגן הארץ, וואס דאס איז די שלש רגלים, דורכדעם זאלן מיר זוכה זיין צו אן אמת'ע שמחת יו"ט אזוי ווי עס איז דיין רצון, אזוי ווי עס שטייט 'ושמחת בחגיך', און מיר זאלן זוכה זיין זיך צו פרייען גאר גאר שטארק, אזוי ווי עס שטייט אין שיר השירים 'נגילה ונשמחה בך' אז דו האסט אונז אויסגעקליבן פון אלע פעלקער און דערהויבן העכער אלע גוים.

העלף אונז צו טון תשובה מיט שמחה און גיכן זאלסטו שוין שיקן דעם גואל צדק, זיי שוין מקיים דעם צוזאג פון "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" און זיי אונז מזכה ארויפצוגיין צום בית המקדש און מיר וועלן זיך דארט ביקן צו דיר אין די דריי רגלים אמן ואמן.

װֶער לַאדְנְט דֶעם גֵר אוֹיפְן סֵדֶר נאכְט?!

פוּן אַלְס יוּנְגֶערְהֵייט הָאט ר' יִשְׂרָאֵל קַרְדוּנֶער זַייעֶר גֶעוָואלְט זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד, אוּן װֶערְן נָאנְט צוּם בַּאשֶׁעפֶער, אָבֶּער עֶר הָאט גֶעשְׁפִּירְט אַז עֶס פֶעלְט אִים עֶפֶּעס, סַיי אִין תּוֹרָה אוּן זַיין תְּפִלָּה, עֶר הָאט נִישְׁט גֶעקֶענְט אָנְצֵייגְן פּוּנְקְטְלִיךְ מִיט וָואס צוּ שְׁטִילְן זַיין דָארְשְׁט אוּן זַיין תְּשׁוּקָה.

טַייעֶרֶע קִינְדֶער, אַזוֹי וִוי מֶען זֶעט בַּיי דִי מַעֲשֶׂה פוּן רַב וּבֶן יָחִיד, אַייךְ הָאבּ דָאךְ שׁוֹין גֶעלֶערְנְט דִי מַעֲשֶׂה, עֶנְק וַוייסְן וָואס מֶען טוּט וֶוען מֶען פִילְט נִישְׁט קַיין טַעַם אִין דַאוְּוענֶען אָדֶער בַּיים לֶערְנֶען? מֶען פָארְט צוּ אַ צַדִּיק! אַזוֹי טַאקֶע הָאט ר' יִשְׂרָאֵל גֶעטוּן, עֶר אִיז גֶעפָארְן צוּ דִי צַדִּיקִים פוּן זַיין דוֹר.

פַאר עֶר אִיז אַרַיין צוּ דִי רֶבִּי'ס הָאט עֶר גֶעשְׁרִיבְּן אַ קְוִויטְל, אִין קְוִויטְל הָאט עֶר גֶעשְׁרִיבְּן אַז עֶר בֶּעט נָאר צוּ הָאבְּן יִרְאַת שָׁמַיִם! דִי רֶבִּי'ס הָאבְּן זִיךְ זַייעֶר גֶעוואוּנְדֶערְט, וַוייל גֶעוֶוענְלִיךְ וֶוען אִידְן שְׁרַייבְּן קְוִויטְלֶעךְ בֶּעטְן זֵיי בַּקָּשׁוֹת אוּן עֵצוֹת וִויאַזוֹי צוּ מַצְלִיחַ זַיין אוּן גַשְׁמִיּוּת'דִיגֶע זַאכְן, אָבֶּער דֶער ר' יִשְׂרָאֵל, עֶר בֶּעט גָארְנִישְׁט דִי אַלֶע זַאכְן! עֶר ווִיל נָאר יִרְאַת הַשֵּׁם!

עֶטְלִיכֶע פוּן דִי רֶבִּי'ס הָאבְּן אִים צוּלִיבּ דֶעם דֶערְוַוייטֶערְט, נִישְׁט גְלֵייבֶּנְדִיג אַז זַיינֶע בַּקָּשׁוֹת זֶענֶען מִיט אַן אֱמֶת, אָבֶּער עֶס אִיז אוֹיךְ גֶעוֶוען רֶבִּי'ס וָואס הָאבְּן אִים מְקָרֵב גֶעוֶוען אוּן צוּגֶעוואוּנְטְשְׁן אַ בְּרָכָה אוֹיף יִרְאַת שָׁמַיִם.

אָבֶּער ר' יִשְׂרָאֵל הָאט נִישְׁט אַיינְגֶערוּעט, זַיין זֶעל הָאט זִיךְ גֶעהוֹיבְּן מִיט שְׁטֶענְדִיגֶע בֶּענְקֶענִישְׁן אוּן כִּסּוּפִים צוּם אוֹיבֶּערְשְׁטְן. אַזוֹי שְׁטֵייט עֶר פַארְלוֹירְן, עֶר שְׁפִּירְט נִישְׁט קַיין טַעַם אִין זַיין עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וָואס טוּט מֶען?!

זַיין פָאטֶער אִיז גֶעוֶוען אַ גְרוֹיסֶער עוֹשֶׁר, אַ בַּאוואוּסְטֶער סוֹחֵר. וֶוען זַיין טַאטֶע הָאט זִיךְ פַארְעֶלְטֶערְט הָאט עֶר אִיבֶּערְגֶעגֶעבְּן דָאס גַאנְצֶע פַארְמֶעגְן פַאר ר' יִשְׂרָאֵל וָועלְכֶע אִיז גֶעוֶוען גֶעבֶּענְטְשְׁט מִיט אַ גוּט קֶעפְּל צוּ קֶענֶען פִירְן אַזֶעלְכֶע פַארְצְוַוייגְטֶע גֶעשֶׁעפְטְן.

אַ גְרוֹיסֶע גֶעשֶׁעפְט אִיז גֶעשְׁטַאנֶען אִין שְׁטָאט, אִין זַייטִיגְן גֶעסְל אִיז גֶעוֶוען אַ סְטָארִידְשׁ וואוּ עֶס זֶענֶען גֶעלֶעגְן אַלֶע סְחוֹרוֹת. ר' יִשְׂרָאֵל פְלֶעגְט נֶעמֶען מִיט זִיךְ פוּן צַייט צוּ צַייט אֵיינֶער פוּן זַיינֶע מְשָׁרְתִים מִיט אַ וָואגְן אוּן גֶעפָארְן צוּם סְטָארִידְשׁ צוּ אָנְלָאדֶענֶען דֶעם וָואגְן מִיט סְחוֹרָה, עֶר הָאט אָפְּגֶעשִׁיקְט דֶעם בַּאדִינֶער צוּרִיק צוּם גֶעשֶׁעפְט אוּן עֶר אִיז פַארְבְּלִיבְּן דָארְט צְוִוישְׁן דִי גֶעפֶּעק אוּן גֶעשְׁרִיגְן צוּם בַּאשֶׁעפֶער אוּן גֶעוויינְט אַז מֶען זָאל זִיךְ שׁוֹין מְרַחֵם זַיין פוּן אוֹיבְן אוּן אִים גֶעבְּן יִרְאַת שָׁמַיִם.

אַזוֹי הָאט עֶר דָארְט פַארְבְּרֶענְגְט עֶטְלִיכֶע שָׁעוֹת מִיט תְּפִלּוֹת אוּן גֶעבֶּעט צוּם בַּאשֶׁעפֶער, וֶוען זַיין טַאטֶע אוּן מִשְׁפָּחָה הָאבְּן נִישְׁט גֶעהַאט קַיין אַנוּנְג וָואס עֶר טוּט דָארְט אָפּ, מֵיינֶענְדִיג אַז עֶר פַארְנֶעמְט זִיךְ דָארְטְן מִיט דִי בִּיזְנֶעס!

אַזוֹי הָאט עֶר זִיךְ גֶעפִירְט טָאג טֶעגְלִיךְ. בִּיז וֶוען אֵיין טָאג הָאט עֶר גֶענִישְׁטֶערְט [גֶעגְרָאבְּן] אִין דִי גְּנִיזָה פוּן דִי שֵׁמוֹת זֶעק אוּן זִיךְ אָנְגֶעטְרָאפְן מִיט אַ קְלֵיין סֵפֶר'ל אָן אַ דֶעקְל... עֶר הֵייבְּט אָן לֵיינֶען אוּן דָארְט זֶעט עֶר פַאר זַיינֶע אוֹיגְן

עֶפֶּעס אַ הַבְטָחָה אַז וֶוער עֶס וֶועט קוּמֶען צוּ זַיין קֵבֶר אוּן זָאגְן דִי צֶען קַאפִּיטְלֶער וֶועט זִיךְ דֶער צַדִיק מִשְׁתַּדֵל זַיין מִיט אַלֶע כּוֹחוֹת אִים אַרוֹיפְצוּבְּרֶענְגֶען אֲפִילוּ פוּן שְׁאוֹל תַּחְתִּית.

דָאס אִיז אַרַיין טִיף אִין הַארְץ פוּן ר׳ יִשְׂרָאֵל, עֶר וַוייסְט אָבֶּער נִישְׁט וֶועלְכֶער צַדִיק הָאט דָאס צוּגֶעזָאגְט? וַוייל דֶער סֵפֶר הָאט נִישְׁט גֶעהַאט קַיין דֶעקְל, עֶר הָאט קַיינְמָאל בֶּעפָאר נִישְׁט גֶעהֶערְט פוּן רֶבִּי׳ן אוּן זַיינֶע תַּלְמִידִים. הָאט עֶר אָנְגֶעהוֹיבְּן נָאכְפָּארְשְׁטְן וֶועגְן דֶעם סֵפֶר בִּיז עֶס אִיז אִים קְלָאר גֶעוָוארְן אַז דָאס אִיז אַ סֵפֶר ״תִּיקוּן הַכְּלָלִי״ וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט מְתַקֵן גֶעוֶוען אוּן דָאס אִיז גָאר אַ גְרוֹיסֶע תִּיקוּן פַאר גְרוֹיסֶע זִינְד...

עֶר וִויל נָאךְ סְפָרִים פוּן דֶעם צַדִיק. הָאט עֶר גֶעזוּכְט, נוּ אַז מֶען זוּכְט... טְרֶעפְט מֶען! אוּן אַזוֹי הָאט עֶר זִיךְ גֶענוּמֶען צוּם רֶבִּינְ׳ס סְפָרִים אוּן דָאס הָאט אִים אָפְּגֶעקִילְט זַיין בְּרֶענֶעדִיגֶע הַארְץ וָואס הָאט זֵייעֶר וִויכְטִיג גֶעפָּאדֶערְט דִי קַאלְטֶע קְוַואל וַואסֶער צוּ בַּארוּאִיגְן זַיין בֶּענְקֶעדִיגֶע נֶפֶשׁ.

אָבֶּער אֵיין זַאךְ אִיז אִים נָאכְנִישְׁט רוּאִיג אוֹיפְּן הַארְץ, וואוּ אִיז דִי קֵבֶר פוּן דֶעם צַדִיק וואוּ מֶען קֶען בַּאקוּמֶען אַזַא מַתָּנָה? אַזַא צוּזָאג.

וֶוען זַיינֶע עֶלְטֶערְן אוּן דִי שְׁטָאט לַייט הָאבְּן זִיךְ דֶערְוִויסְט אַז ר׳ יִשְׂרָאֵל הָאט זִיךְ מְקַרֵב גֶעוֶוען צוּם רֶבִּי׳נְס דַעַת, הָאבְּן זֵיי לַיידֶער אִים אָנְגֶעהוֹיבְּן רוֹדֶפְ׳ן מִיט אַלֶע סָארְט בִּזְיוֹנוֹת אוּן שְׁרַייעֶרַייעֶן. אַנְשְׁטָאט וָואס עֶר אִיז בִּיז הַיינְט גֶעוֶוען אוֹיף אַזַא הוֹיכֶע פָּאזִיצְיֶע אוּן גֶעהַאט כָּבוֹד, סַיי אַלְס זַיין קְלוּגְשַׁאפְט אוּן אוֹיךְ זֵיין רַייכְקַייט אַלְס גוּטֶער בִּיזְנֶעסְמַאן, אִיז עֶר יֶעצְט גֶעוָוארְן אַן אָפְּגֶעפְרֶעגְטֶער אוּן פַארְשֶׁעמְטֶער.

אַ בְּרֶסְלֶבֶ׳ער חָסִיד וַוייסְט אָבֶּער דִי עֵצָה פוּן תּוֹרָה ו׳ ״הֶערְן אוּן לַיידְן דִי בִּזְיוֹנוֹת אוּן שְׁוַוייגְן״ דָאס הָאט אוּנְזֶער ר׳ יִשְׂרָאֵל גֶעטוּן, עֶר הָאט זִיךְ גֶעהַאלְטְן מִיט דִי עֵצוֹת פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי׳ן דָאס וֶועט אִים בַּאגְלֵייטְן אוֹיף נֶצַח נְצָחִים, עֶס גֵייט אִים בִּכְלַל נִישְׁט אַרַיין אִין אוֹיעֶר דִי אַלֶע קְלָלוֹת פוּן דִי אַרוּמִיגֶע. מִיט דֶער צַייט אִיז עֶר שׁוֹין גֶעוָואר גֶעוָוארְן וֶועגְן דֶעם שְׁטָאט אוּמַאן אוּן אַז דָארְט אִיז דֶער קֵבֶר פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי׳ן. ר׳ יִשְׂרָאֵל הָאט גֶענוּמֶען שְׁרִיט אוּן גֶעוָואלְט אוֹיסְפִירְן זַיינֶע פְּלֶענֶער אוּן זִיךְ אַרוֹיסְלָאזְן צוּם דֶעם הֵיילִיגְן קְוַואל.

וֶוען זַיינֶע אַרוּמִיגֶע הָאבְּן זִיךְ דֶערְוִויסְט הָאבְּן זֵיי אִים צוּגֶענוּמֶען זַיינֶע שִׁיךְ... דָאס וֶועט אָבֶּער נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן ר׳ יִשְׂרָאֵל! עֶר אִיז הֶעכֶער פוּן דִי אַלֶע פְּרָאבְּלֶעמֶען, עֶר זֶעט פַאר זַיינֶע אוֹיגְן דֶעם תַּכְלִית וָואס עֶר גֵייט בַּאקוּמֶען אוּן זוֹכֶה זַיין נָאכְדֶעם וָואס עֶר וֶועט הָאבְּן דִי זְכִיָּה צוּ בַּאזוּכְן דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּי׳נְס צִיּוּן.

וֶוען דִי אַרוּמִיגֶע הָאבְּן גֶעזֶען אַז גָארְנִישְׁט שְׁטֶעלְט אִים נִישְׁט אָפּ, הָאבְּן זֵיי אוֹיפְגֶעהֶעצְט זַיינֶע עֶלְטֶערְן זָאלְן אִים נִישְׁט אִיבֶּערְלָאזְן קַיין יְרוּשָׁה אוּן מֶען זָאל אִים צוּנֶעמֶען אַלֶע טַייעֶרֶע קְלֵיידֶער וָואס עֶר אִיז גֶעוֶוען גֶעוואוֹינְט אָנְצוּטוּן אַלְס קִינְד פוּן אַן עוֹשֶׁר. אָבֶּער ר׳ יִשְׂרָאֵל אֲפִילוּ מִיט זַיינֶע בְּלוֹיזֶע קְלֵיידֶער הָאט זִיךְ אוֹיפְגֶעהוֹיבְּן אוּן גֶעמַאכְט דֶעם לַאנְגְן וֶועג קַיין אוּמַאן אוּן זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ עֶרְפִילְן זַיינֶע

בַּקָשׁוֹת און רְצוֹנוֹת.

דָאס גְעמִיט הָאט זִיךְ גֶעהוֹיבְּן בַּיי ר' יִשְׂרָאֵל נָאכְן בַּאזוּכְן דֶעם הֵיילִיגְן צִיוּן, זַיינֶע תְּפִלּוֹת הָאבְּן בַּאקוּמֶען גָאר אַן אַנְדֶערֶע פְּשַׁט, וֶוען עֶר הָאט זִיךְ גֶעשְׁטֶעלְט דַאוֶוענֶען הָאט גֶעקֶענְט אֲפִילוּ אַ שְׁטַיין צוּגֵיין פוּן דִי זִיסְקֵייט פוּן יֶעדְן אֵיינְצִיגְן וָוארְט וָואס אִיז אַרוֹיס פוּן זַיין מוֹיל.

ר' יִשְׂרָאֵל הָאט זִיךְ בַּאקַאנְט גֶעמַאכְט מִיט אוּנְזֶערֶע לַייט און אִיז גֶעפָארְן צוּם טְשֶׁערִינֶער רָב, וֶועלְכֶער הָאט אִים גָאר שֵׁיין אוֹיפְגֶענוּמֶען און פַארְבְּרֶענְגְט מִיט אִים און גֶערֶעדְט פוּנֶעם תַּכְלִית. אִינְטֶערֶעסַאנְט אִיז אַז טְשֶׁערִינֶער רָב הָאט גֶעזָאגְט אוֹיף ר' יִשְׂרָאֵל אַז דָאס וָואס דֶער רֶבִּי זָאגְט סוֹף מַעֲשֶׂה פוּן זְבוּב וְעַכָּבִישׁ, וֶועגְן דֶער מֶלֶךְ וָואס הָאט אַיינְגֶענוּמֶען אַסַאךְ מְדִינוֹת און דָארְט אִיז גֶעוֶוען אַ יְפַת תּוֹאַר וָואס אִיז גֶעוֶוען אוֹיף אִיר אַלֶע מִינֵי חֵן אוֹיף דֶער וֶועלְט, אַז דָאס הָאט דֶער רֶבִּי מְרַמֵּז גֶעוֶוען אוֹיף ר' יִשְׂרָאֵל.

פוּן דָארְט אִיז עֶר גֶעפָארְן צוּ ר' מֹשֶׁה בְּרֶסְלֶבֶ'ער – אַ תַּלְמִיד פוּן ר' נָתָן – בַּיי וֶועם ר' יִשְׂרָאֵל הָאט בַּאקוּמֶען רוֹב פוּן זַיין תּוֹרָה און אִיז גֶעוָוארְן גָאר גֶעבִּינְדְן מִיט אַ שְׁטַארְקְן קֶשֶׁר, אוֹיף אַזוֹי וַוייט אַז נָאךְ דִי פְּטִירָה פוּן ר' מֹשֶׁה הָאט ר' יִשְׂרָאֵל גֶעהַאלְטְן זַיין יָארְצַייט אַזוֹי וִוי אַ קִינְד נָאךְ אַ טַאטְן.

וֶוען ר' יִשְׂרָאֵל'ס פָאטֶער הָאט גֶעזֶען זַיין עֶרְנְסְקַייט און עֶרְלִיכְקֵייט, און נָאכְדֶערְצוּ וֶוען ר' יִשְׂרָאֵל הָאט זֵייעֶר מְכַבֵּד גֶעוֶוען זַיין פָאטֶער נָאכְמֶער וִוי זַיינֶע בְּרוּדֶער, הָאט עֶר חֲרָטָה בַּאקוּמֶען און אִים אִיבֶּערְגֶעבֶּעטְן און מַתִּיר נֶדֶר גֶעוֶוען וֶועגְן דֶער יְרוּשָׁה.

פוּן דָארְט הָאט ר' יִשְׂרָאֵל גֶעוָואנְדְן זַיינֶע טְרִיט קַיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וואוּ עֶר אִיז אַרִיבֶּער וואוֹינֶען און אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ דְרוּקְן דֶעם רֶבִּי'נְס סְפָרִים.

וִויבַּאלְד זַיין עִיקָר בִּיזְנֶעס אִיז גֶעוֶוען תְּפִלָּה! און עֶר פְלֶעגְט זִיךְ מִתְבּוֹדֵד זַיין גַאנְצֶע טֶעג מִיט הִשְׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ הָאט עֶר זִיךְ גֶעצוֹיגְן קַיין מִירוֹן צוּם הֵיילִיגְן צִיוּן פוּן הַתַּנָּא אֱלֹקִי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, מִיטְנֶעמֶענְדִיג מִיט זִיךְ עֶטְלִיכֶע בְּרוֹיטְן און דָארְט צְווִישְׁן דִי הוֹיכֶע בֶּערְג וִוי קַיין נֶפֶשׁ חַיָּה דְרֵייט זִיךְ נִישְׁט דָארְט הָאט עֶר זִיךְ מִתְבּוֹדֵד גֶעוֶוען צוּם הֵיילִיגְן בַּאשֶׁעפֶער.

זַיין גְרוֹיס צְדָקוֹת און אִיבֶּערְגֶעגֶעבְּנְקַייט פַאר יֶעדְן אִיד אִיז גֶעוֶוען מִיט אַ גֶעוַואלְדִיגֶע מְסִירוּת נֶפֶשׁ, עֶר הָאט גֶעקֶענְט אַוֶועקְגֶעבְּן זַיין לֶעצְטֶע בִּיסְל בְּרוֹיט פַאר אַ צְווֵייטְן אִין דֶער צַייט וֶוען בַּיי אִים אִין שְׁטוּב אִיז גֶעוֶוען אַ גְרוֹיס הוּנְגֶער. אַלֶע צֶעבְּרָאכֶענֶע הֶערְצֶער און אַלְמָנוֹת וִיתוֹמִים הָאבְּן זִיךְ גֶעטְרָאפְן בַּיים אִים אַ פְּלַאץ, וֶוען עֶר פְלֶעגְט זֵיי אַרַיינֶעמֶען צוּ זִיךְ אִין שְׁטוּב און אָנְקְלֵיידְן און שְׁפַּייזְן מִיט דָאס בֶּעסְטֶע און שֶׁענְסְטֶע מֶער פוּן וָואס זַיין אָרִימֶע הַאנְט הָאט פַארְמָאגְט.

יֶענֶע צַייט אִיז גֶעוֶוען גָאר אַ גְרוֹיסֶער הוּנְגֶער, אַסַאךְ אָרֶעמֶעלַייט וָואס קֵיינֶער הָאט זֵיי נִישְׁט גֶעוָואלְט אַרַיין נֶעמֶען אִין שְׁטוּב הָאבְּן זִיךְ גֶעטְרָאפְן אַ פְּלַאץ בַּיי ר' יִשְׂרָאֵל אִינְדֶערְהֵיים וֶועלְכֶער הָאט זֵיי גֶערְן אַרַיינְגֶענוּמֶען און זֶענֶען גֶעוֶוען הוֹיפְט מְחֻתָּנִים בַּיי זַיין טִישׁ.

וִוי אוֹיךְ אַסַאךְ קְרַאנְקֶע און קְרֶעצִיגֶע אִידְן וָואס מֶענְטְשְׁן אִין גַאס הָאבְּן מוֹרָא גֶעהַאט צוּ שְׁטֵיין נֶעבְּן זֵיי און זִיךְ בַּאשֶׁעפְטִיגְן מִיט זֵיי אִיז ר' יִשְׂרָאֵל גֶעוֶוען וִוי אַ טַאטֶע פַאר זֵיי און זֵיי אַרַיינְגֶענוּמֶען און זִיךְ אָפְּגֶעגֶעבְּן מִיט זֵיי בִּיז זֵיי הָאבְּן צוּרִיק בַּאקוּמֶען אַ צוּרָה פוּן אַ מֶענְטְשׁ.

דֶער עִנְיָן פוּן זִיךְ מוֹסֵר נֶפֶשׁ זַיין צוּ מְקָרֵב זַיין אִידְן צוּ הַשי"ת דוּרְךְ דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּי'נְס עֵצוֹת קֶען מֶען נִישְׁט אַרָאפּ שְׁרֵייבְּן. וִויפִיל מֶען זָאל נָאר רֶעדְן וֶועט נִישְׁט זַיין גֶענוּג דִי רֵייד צוּ

פאַרציילן ווי ער האָט מפקיר געווען אַלעס וואָס ער האָט געהאַט פאַר דעם היילגן ענין.

מיר וועלן דאָ אַראָפּשרייבן איין מעשה'לע מיר זאָלן באַקומען אַ מושג פון וואָספאַראַ הייליגער און גרויסער מענטש מען רעדט דאָ.

ער האָט זיך שטענדיג געפירט זיך צו מתבודד זיין ביים ציון פון דער היילגער תּנא ר' שמעון בר יוחאי און זיין זון ר' אלעזר. דאָרט אין מירון האָט ער מקדיש געווען זייער אַסאַך שעות, טעג און יאָרן האָט ער דאָרט עוסק געווען אין תּפלה ותחנונים. עס איז געווען איין יאָר ווען עס האָט זיך פאַרשטאַרקט דאָרט זייער אַ ביטערע קעלט, חוץ פון דעם וואָס ער איז געווען אַ קראַנקער מענטש איז ער נישט געווען אין די כּוחות צו איבער טראָגן די קעלט האָט ער מחליט געווען אַז מן הסתם איז דער רצון פון באַשעפער אַז ער זאָל גיין קיין טבריה און זיך דאָרטן באַזעצן, אָבער ער האָט נישט געווען זיכער מיט דעם, ווייל ווי קען מען אָפּלאָזן אַזאַ הייליגע אָרט, דער היילגן ציון פון רבי שמעון? האָט ער זיך גענומען מתבודד זיין און אַסאַך בעטן דעם אויבערשטן אַז ער זאָל וויסן וואָס צו טון, און וואָס איז דער רצון ה'.

אַזוי האָט ער זיך מתבודד געווען אַ שטיק צייט, און דאַן האָט ער געעפנט אַ ספר און געטראָפן אַ רמז אַז ער זאָל יאָ פאָרן קיין טבריה און האָט טאַקע אַזוי געטון.

אַזוי ווי ער איז אָנגעקומען אין טבריה האָט ער זיך דערוואוסט אַז עס געפינט זיך דאָרט אַ אידל וואָס וויל וויסן פון היילגן רבי'ן און ער בענקט דערצו, ווי ער איז נאָר אָנגעקומען אין דעם אָרט האָט ער טאַקע געטראָפן דעם איד און זיך געזעצט לערנען מיט אים אַ גאַנצע נאַכט דעם היילגן ספר לקוטי מוהר"ן. עס איז אַרויס אַ טומל אין די גאַסן ווען מען האָט זיך דערוואוסט אין שטאָט אַז עס איז דאָ אַ 'פאַרכאַפּער' איינער וואָס מאַכט ברסלב'ערס! האָבן זיי געדינגען גוים זאָלן אים ... ער איז געווען עטליכע מאָל אין גאָר אַ גרויסע סכּנה אָבער ר' ישראל איז געווען זייער שטאַרק ביי זיך, עס האָט אים גאָרנישט אינטערעסירט אַלעס וואָס איז אַריבער אויף אים, דער באַשעפער איז מיט אים דאָס איז זיין טרייסט.

אלט שטאט טבריה

אינצווישן איז אָנגעקומען די טעג וואָס דערנענטערן זיך צו פּסח, האָט ער מודיע געווען פאַר זיין הויז-געזונט אַז זיי זאָלן זיך אַריבער ציען צו אים אויף פּסח ווייל גלייך ביים אָנגעקומען אין טבריה האָבן זיי נישט געהאַט קיין געלט צו באַצאָלן פאַר דעם בעל עגלה האָבן זיי אים געגעבן זייערע קישענעס פאַר אַ באַלוינונג

אַזוי זענען זיי געבליבן אָן קיין אַכסניה ווייל ר' ישראל אַליין איז געשלאָפן אין בית המדרש! אָבער דער אויבערשטער האָט אים געהאָלפן

וֶוער לַאדְנְט דֶעם גֵר אוֹיפְן סֶדֶר נַאכְט?!

אַז אֵיין בַּעַל הַבַּיִת פוּן שְׁטָאט הָאט רַחֲמָנוּת גֶעהַאט אוֹיף אִים אוּן ר' יִשְׂרָאֵל הָאט גֶעטְרָאפְן חֵן אִין זַיינֶע אוֹיגְן הָאט עֶר אִים אַוֶועקְגֶעגֶעבְּן אֵיין צִימֶער פוּן זַיין שְׁטוּב, הָאט ר' יִשְׂרָאֵל גֶעקֶענְט אַבִּיסְל בַּאקְוֶועם מַאכְן פַאר זִיךְ אוּן פַאר דֶער בְּנֵי בַּיִת.

אִין יֶענֶע תְּקוּפָה הָאט גֶעבּוּדְשֶׁעוֶועט אַ שְׁטַארְקֶער הוּנְגֶער אַז עֶס אִיז נִישְׁט גֶעוֶוען מִיט וָואס צוּ זִיךְ הַאלְטְן בַּיים לֶעבְּן. דָארְט אִין טְבֶרְיָה אִיז גֶעוֶוען אַ אִיד אַ גֵר וָואס הָאט גֶעהֵייסְן ר' אַבְרָהָם דֶער גֵר. עֶר אִיז גֶעוֶוען אַ הוֹיכֶער אוּן בְּרֵייטְבֵּיינֶערְדִיגֶער מֶענְטְשׁ, נִישְׁט ווִי אַ גֶעוֶוענְלִיכֶער מֶענְטְשׁ.. זַיינֶע מָאלְצַייטְן וָואס עֶר הָאט גֶעגֶעסְן הָאט פַארְנוּמֶען אַזוֹי ווִי אַפָּאר מֶענְטְשְׁן!! חוּץ פוּן זַיינֶע דִיקֶע אוּן בְּרֵייטֶע קְלֵיידֶער וָואס אִיז גֶעוֶוען פוּל מִיט שְׁוַויים הָאט עֶר גָארְנִישְׁט פַארְמָאגְט, עֶר הָאט אֲפִילוּ נִישְׁט גֶעהַאט אַבִּיסְל וַואסֶער זִיךְ אַרוּמְצוּוַואשְׁן.

דֶער גֵר אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר צֶעבְּרָאכְן דֶערְפוּן וַוייל קֵיינֶער הָאט אִים נִישְׁט גֶעוָואלְט אַרַיינְנֶעמֶען ווִיבַּאלְד עֶס אִיז גֶעוֶוען אַ גְרוֹיסֶע הוּנְגֶער אוּן אֲפִילוּ וֶוער עֶס הָאט זִיךְ שׁוֹין יָא מְסַדֵּר גֶעוֶוען מִיט אַ שְׁטִיקְל בְּרוֹיט הָאט אָבֶער ר' אַבְרָהָם זִיךְ גֶעדַארְפְט שַׁאפְן פִיר אָדֶער פִינְף מָאל אַזוֹיפִיל עֶסְן, וַוייל לוֹיט דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן זַיין גוּף הָאט זִיךְ אִים מֶער פַארְלַאנְגְט, עֶר הָאט נִישְׁט גֶעקֶענְט שְׁטִילְן זַיין הוּנְגֶער אַנְדֶערְשׁ.

אוּן ווִיבַּאלְד זַיינֶע בְּגָדִים זֶענֶען גֶעוֶוען שְׁמוּצִיג אִיז גֶעוֶוען שְׁוֶוער צוּ שְׁטֵיין נֶעבְּן אִים אֲפִילוּ אַ רֶגַע, וֶוער וֶועט נֶעמֶען אַזַא מְכוּבָּד'יגֶער גַאסְט, בִּפְרָט יֶעצְט אוֹיף פֶּסַח?

ר' יִשְׂרָאֵל טְרַאכְט נִישְׁט קַיין צְוֵויי, עֶר וֶועט אִים הֶעלְפְן מִיט וָואס עֶר קֶען נָאר, אִינְדֶערְצַייט וֶוען עֶר אַלֵיין אִיז אוֹיךְ גֶעוֶוען אַ גַאסְט אִין שְׁטָאט אוּן הָאט קוֹים גֶעטְרָאפְן אַ פְּלַאץ וואוּ צוּ לֵייגְן זַיינֶע קִינְדֶער אוּן פֶּעקְלֶעךְ אוּן פַאר זִיךְ הָאט עֶר נִישְׁט אֲפִילוּ אֵיין פְּרוּטָה.

עֶר גֵייט אַרִיבֶּער צוּם גֵר אוּן לַאדְנְט אִים אַיין עֶר זָאל קוּמֶען צוּזַאמֶען מִיט אִים זִיךְ פְרֵייעֶן דֶעם יוֹם טוֹב פֶּסַח. אָבֶער וואוּ שַׁאפְט מֶען בְּגָדִים פַאר דֶעם גֵר? גְלַייךְ אִיז עֶר גֶעגַאנְגֶען אוּן גֶעבָּארְגְט סְחוֹרָה וָואס עֶר הָאט אִיבֶּער גֶעגֶעבְּן פַאר אַ שְׁנַיידֶער זָאל מַאכְן דֶערְפוּן שֵׁיינֶע בְּגָדִים פַאר'ן גֵר.

וֶוען עֶס אִיז גֶעקוּמֶען פֶּסַח הָאט עֶר אָנְגֶעטוּן דֶעם גֵר מִיט דִי נַייעֶ בְּגָדִים אַזוֹי ווִי אַ חָתָן בְּיוֹם חֻפָּתוֹ, עֶר הָאט אִים אַוֶועקְגֶעזֶעצְט אוֹיבְן אָן פוּן טִישׁ, אַזוֹי הָאבְּן זֵיי גֶעפִירְט דֶעם סֶדֶר וֶוען דֶער גֵר אִיז גֶעזֶעצְן פְּרֵיילִיכֶערְהֵייט אַזוֹי ווִי אַ קֶענִיג וָואס דֶער גַאנְצֶער שְׁטָאט בַּאלַאנְגְט פַאר אִים. ר' יִשְׂרָאֵל הָאט זִיךְ נִישְׁט גֶעקֶענְט אַיינְהַאלְטְן זַיין שִׂמְחָה פוּן דֶער גְרוֹיסֶע מִצְוָה וָואס דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער הָאט אִים גֶעשָׁאנְקְן אוּן דֶער גֵר אִיז גֶעוֶוען גָאר פְרֵיילִיךְ אַז מֶען הָאט אִים אַרוֹיסְגֶענוּמֶען פוּן זַיין בִּיטֶערְן מַצָּב! אַזוֹי זֶענֶען זֵיי בֵּיידֶע אַרוֹיס אִין אַ טַאנְץ פַאר עֶטְלִיכֶע שָׁעָה אוּן זֶענֶען גֶעוֶוען מְשֻׁנֶּה פְרֵיילֶעךְ. ר' אַבְרָהָם דֶער גֵר הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעפְרֵיידְט אַז עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען אַרַיינְצוּקוּמֶען אוּן וֶוערְן אַ חֵלֶק פוּן אַזַא הֵיילִיגֶער פָאלְק וָואס זוּכְט נָאר צוּ טוּן דֶעם רָצוֹן פוּן הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער אֲפִילוּ וֶוען עֶס אִיז נִישְׁט אַזוֹי בַּאקְוֶועם אוּן מְכוּבָּד'יג.

אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ, אַז מִיר זֶענֶען אַ חֵלֶק פוּן אַזַא הֵיילִיגֶער פָאלְק!

די זיבן בעטלערס
~7~

דֶעם זֶעקְסְטִין טָאג זֶענֶען זַיי אוֹיךְ פְרֵילִיךְ גִיוֶוען. אוּן זַיי הָאבִּין אוֹיךְ גִיבֶּענְקְט. ווִי נֶעמְט מֶען דָא דֶעם דָאזִיגְן וָואס אָן הֶענְט. דֶערְוַוייל קוּמְט עֶר אַרַיין. אוּן זָאגְט אִיךְ בִּין דָא. אִיךְ בִּין גִיקוּמֶען צוּ אַייךְ אוֹיף דֶער חַתוּנָה אוּן הָאט זַיי אוֹיךְ אַזוֹי גִיזָאגְט אַזוֹי ווִי יֶענֶע. אוּן אִיז זַיי אַרוּם גִיפַאלִין אוּן הָאט זַיי גִיקוּשְׁט. אוּן הָאט צוּ זַיי גִיזָאגְט. אִיר מֵיינְט אִיךְ בִּין אַ קַאלִיקֶע אוֹיף דִי הֶענְט. אִיךְ בִּין גָאר קֵיין קַאלִיקֶע נִיט אוֹיף דִי הֶענְט. אִיךְ הָאבּ יוֹא כֹּחַ אִין דִי הֶענְט. נָאר אִיךְ נוּץ נִיט מִיט דֶעם כֹּחַ פוּן מַיינֶע הֶענְט אִין דֶער וֶועלְט. וָוארִין אִיךְ בַּאדַארְף דֶעם כֹּחַ אוֹיף עֶפֶּעס אַנְדֶערְשׁ אוּן אִיךְ הָאבּ דְרוֹיף אַ הַסְכָּמָה פוּן דֶעם וַואסִירִיקְן שְׁלָאס.

וָוארִין אַמָאל זֶענֶען מִיר גִיזֶעסִין אִין אֵיינֶעם עֶטְלִיכֶע מֶענְטְשְׁן. הָאט זִיךְ אִיטְלִיכֶער בַּרִימְט מִיט זַיין כֹּחַ וָואס עֶר הָאט אִין דִי הֶענְט. דֶער הָאט זִיךְ בַּארִימְט. עֶר הָאט אַזוֹי אַ גְבוּרָה אִין דִי הֶענְט. אוּן דֶער הָאט זִיךְ בַּארִימְט עֶר הָאט אַזוֹי אַ גְבוּרָה אִין דִי הֶענְט. אוּן אַזוֹי אִיטְלִיכֶער הָאט זִיךְ בַּארִימְט מִיט זַיין גְבוּרָה וָואס עֶר הָאט אִין דִי הֶענְט.

(דְהַיינוּ) אֵיינֶער הָאט זִיךְ בַּארִימְט. עֶר הָאט אַזוֹי אַ כֹּחַ אוּן אַ גְבוּרָה אִין דִי הֶענְט. אַז עֶר שִׁיסְט אוֹיס אַ פַּייל. קָאן עֶר זִי ווִידֶער קְרִיק צִיהֶען. וָוארִין עֶר הָאט אַזוֹי אַ כֹּחַ אִין זַיינֶע הֶענְט אַז חָאטְשֶׁע עֶר הָאט שׁוֹין אוֹיס גִישָׁאסִין דִי פַּייל. קָאן עֶר זִי פָארְט נָאךְ אוּמְקֶערִין. עֶר קָאן דִי פַּייל צוּרִיק צִיהֶען ווִידֶער צוּ זִיךְ.

הָאבּ אִיךְ אִים גִיפְרֶעגְט (דְהַיינוּ דֶער וָואס אָן הֶענְט. וָואס עֶר דֶערְצֵיילְט דָאס) וָואס פַאר אַ פַייל. קָאנְסְטוּ צוּרִיק צִיהֶען. וָוארִין סֶע אִיז זִיךְ פַארְהַאנְדִין צֶעהְן אִירְלֵיי פַיילִין. וָוארִין סֶע אִיז פַארְהַאנְדִין צֶעהְן אִירְלֵיי סַמִין. וָוארִין אַז מֶע ווִיל שִׁיסִין אַ פַייל. בַּאשְׁמִירְט מֶען זִי מִיט אַ סַם. אִיז פַארְהַאנְדִין צֶעהן אִירְלֵיי סַמִין. וָואס אַז מֶען בַּאשְׁמִירְט. דִי פַייל מִיט דֶעם סַם. אִיז דִי פַייל אַזוֹי מַזִיק. אוּן אַז מֶע בַּאשְׁמִירְט דִי פַייל מִיט אֵיין אַנְדֶער סַם אִיז זִי מֶער מַזִיק. אוּן אַזוֹי אִיז פַארְהַאנְדִין צֶעהן אִירְלֵיי סַמִין. וָואס אִיטְלִיכֶער סַם אִיז אַרְגִיר. דְהַיינוּ עֶר אִיז מֶער מַזִיק. הָאט עֶר אִים גִיפְרֶעגְט וָואס פַאר אַ מִין פַיילִין קָאנְסְטוּ צוּרִיק צִיהֶען. ווִידֶער הָאט עֶר אִים גִיפְרֶעגְט צוּ אֵיידֶער דִי פַייל הָאט יֶענֶעם גִיטְרָאפִין קָאן עֶר זִי קְרִיק צִיהֶען. צוּ אַפִילוּ נָאךְ דֶעם אַז דִי פַייל הָאט שׁוֹין יֶענֶעם גִיטְרָאפִין. קָאן עֶר זִי אוֹיךְ צוּרִיק צִיהֶען. אוּן דְרוֹיף הָאט יֶענֶער גִיעֶנְפֶערְט. אַז אַפִילוּ דִי פַייל טְרֶעפְט שׁוֹין יֶענֶעם. קָאן אִיךְ זִי אוֹיךְ צוּרִיק צִיהֶען. לוּשְׁמִיר אַ וָואסִיר אַ מִין פַיילִין קָאנְסְטוּ צוּרִיק צִיהֶען.

הָאט עֶר גִיעֶנְפֶערְט. הָאט דָאס אוּן דָאס מִין קָאן אִיךְ צוּרִיק צִיהֶען. הָאבּ אִיךְ מִיר אָנְגִירוּפְן (דְהַיינוּ דֶער וָואס אָן הֶענְט וָואס דֶערְצֵיילְט דָאס אַלְץ) צוּ אִים. קָאנְסְטוּ נִיט הֵיילִין דִי בַּת מַלְכָּה. אַז דוּ קָאנְסְט מֶער נִיט קְרִיק צִיהֶען נָאר אֵיין אִירְלֵיי פַיילִין. קָאנְסְטוּ נִיט הֵיילִין דִי בַּת מַלְכָּה.

אֵיינֶער הָאט זִיךְ בַּארִימְט. עֶר הָאט אַזוֹי אַ כֹּחַ אִין דִי הֶענְט אַז בַּיי וֶועמֶען עֶר נֶעמְט גִיט עֶר (כְּלוֹמֶר

מִיט דֶעם וָואס עֶר נֶעמְט בַּיי אֵיינֶעם עֶפֶּעס דֶערְמִיט אַלֵיין גִיט עֶר יֶענֶעם) מֵיילֶא אִיז עֶר אַ בַּעַל צְדָקָה. הָאבּ אִיךְ אִים גִיפְרֶעגְט וָואס פַאר אַ צְדָקָה גִיסְטוּ. הָאט עֶר גִיעֶנְפֶּערְט. עֶר גִיט מַעֲשֵׂר. הָאבּ אִיךְ מִיךְ אָנְגִירוּפְן. אַז סֶע אִיז אַזוֹי. קָאנְסְטוּ נִיט הֵיילִין דִי בַּת מַלְכָּה. וָוארִין דִי קָאנְסְט גָאר צוּ אִיר אָרְט נִיט קוּמֶען. (וַוייל דוּ גִיסְט נָאר מַעֲשֵׂר) וָוארִין דוּ קָאנְסְט מֶער נִיט אַרַיין גֵיין נָאר אִין אֵיין מוֹיעֶר (דָארְט וִוי דִי בַּת מַלְכָּה זִיצְט) אִיבֶּער דֶעם קָאנְסְטוּ צוּ אִיר נִיט קוּמֶען.

אֵיינֶער הָאט זִיךְ בַּארִימְט. עֶר הָאט אַזוֹי אַ כֹּחַ אִין דִי הֶענְט. וָוארִין סֶע פַארְהַאנְדִין מְמוּנִים אוֹיף דֶער וֶועלְט. (דְהַיינוּ מֶענְטְשְׁן וָואס זֵיי זֶענֶען עֶלְצְטֶע וָואס זֵיי הָאבִּין צוּ שַׁאפִין אִיבֶּער אַ שְׁטָאט אָדֶער אִיבֶּער אַ מְדִינָה וְכוּ׳) בַּאדַארְף אִיטְלִיכֶער חָכְמָה. הָאבּ אִיךְ אַזוֹי אַ כֹּחַ אִין דִי הֶענְט. אַז מִיט מַיינֶע הֶענְט קָאן אִיךְ אִים גִיבִּין חָכְמָה. מִיט דֶעם וָואס אִיךְ לֶעהְן אִים אָן מִיט מַיינֶע הֶענְט. הָאבּ אִיךְ אִים גִיפְרֶעגְט וָואס אַ חָכְמָה קָאנְסְטוּ גִיבִּין מִיט דַיינֶע הֶענְט. סֶע אִיז זִיךְ פַארְהַאנְדִין עֲשָׂרָה קַבִּין חָכְמָה (כְּלוֹמֶר צֶעהְן אִירְלֵיי חָכְמוֹת) הָאט עֶר גִיעֶנְפֶּערְט. דִי אוּן דִי חָכְמָה קָאן עֶר גִיבִּין הָאבּ אִיךְ מִיךְ אָנְגִירוּפִין צוּ אִים. קָאנְסְטוּ נִיט הֵיילִין דִי בַּת מַלְכָּה. וָוארִין דוּ קָאנְסְט גָאר אִיר דֵפֶּק נִיט וִויסִין וָוארִין סֶע אִיז פַארְהַאנְדִין צֶעהְן אִירְלֵיי דְפֵּייקִין. אוּן דוּ קָאנְסְט נִיט וִויסְן נָאר אֵיין דֵפֶּק וַוייל דוּ קָאנְסְט נָאר אֵיין חָכְמָה גִיבִּין מִיט דַיינֶע הֶענְט.

אֵיינֶער הָאט זִיךְ בַּרִימְט. עֶר הָאט אַזוֹי אַ כֹּחַ אִין דִי הֶענְט. אַז סֶע אִיז פַארְהַאנְדִין אַ רוּחַ סְעָרָה (דְהַיינוּ אַ שְׁטוּירִים וִוינְט) קָאן עֶר דֶעם שְׁטוּירִים וִוינְט פַארְהַאלְטִין מִיט דִי הֶענְט. עֶר קָאן אָנְחַאפִּין מִיט דִי הֶענְט דֶעם שְׁטוּירִים וִוינְט אוּן זָאל אִים פַארְהַאלְטִין. אוּן קָאן וִוידֶער מִיט דִי הֶענְט מַאכִין דֶעם וִוינְט מִיט אַ מָאס. אַז סֶע זָאל זַיין אַזוֹי אַ וִוינְט וִוי מֶע בְּדַארְף. אִין דֶער מָאס. הָאבּ אִיךְ אִים גִיפְרֶעגְט וָואס פַאר אַ וִוינְט קָאנְסְטוּ אָנְחַאפִּין מִיט דִי הֶענְט סֶע אִיז זִיךְ פַארְהַאנְדִין צֶעהְן אִירְלֵיי וִוינְטְן. הָאט עֶר גִיעֶנְפֶּערְט. דֶעם אוּן דֶעם וִוינְט. הָאבּ אִיךְ מִיךְ אָנְגִירוּפְן. קָאנְסְטוּ נִיט הֵיילִין דִי בַּת מַלְכָּה.

וָוארִין דוּ קָאנְסְט גָאר דֶעם נִיגוּן פַאר אִיר נִיט שְׁפִּילִין. וָוארִין סֶע אִיז פַארְהַאנְדִין צֶעהְן אִירְלֵיי נִיגוּנִים. אוּן אִיר רְפוּאָה פוּן דֶער בַּת מַלְכָּה. אִיז דוּרְךְ נִיגוּנִים. אוּן דוּ קָאנְסְט מֶער נִיט שְׁפִּילִין פַאר אִיר נָאר אֵיין נִיגוּן. הָאבִּין זֵיי זִיךְ אָנְגִירוּפְן וָואס קָאנְסְטוּ. הָאט עֶר גִיעֶנְפֶּערְט אִיךְ קָאן וָואס אִיר אַלֶע קָאנְט נִיט דְהַיינוּ אַלֶע נַיין חֲלָקִים פוּן אִיטְלִיכֶער זַאךְ וָואס אִיטְלִיכֶער הָאט זִיךְ בַּארִימְט. וָואס אִיר קָאנְט זֵיי נִיט. קָאן אִיךְ יוֹא.

וָוארִין סֶע אִיז פַארְהַאנְדִין אַ מַעֲשֶׂה. וָוארִין אַמָאל הָאט זִיךְ אַ מֶלֶךְ פַאר קָאכִיט אִין אַ בַּת מַלְכָּה הָאט עֶר זִיךְ גִיפָּרֶעט אוּן הָאט גִיטָאן תַּחְבּוּלוֹת אַז עֶר זָאל זִי חַאפִּין. בִּיז עֶר הָאט זִי דֶערְטַאפְּט. אוּן זִי אִיז בַּיי אִים גִיוֶועזְן.

אַמָאל הָאט זִיךְ דֶער מֶלֶךְ גִיחָלִימְט. אַז דִי בַּת מַלְכָּה אִיז אוֹיף גִישְׁטַאנֶען אוֹיף אִים אוּן הָאט אִים גִיהַרְגִיט. הָאט עֶר זִיךְ אוֹיף גִיחַאפְּט. אוּן דֶער חָלוֹם אִיז אִים זֵייעֶר אַרַיין אִין הַארְצִין אַרַיין. הָאט עֶר גִירוּפִין אַלֶע פּוֹתְרֵי חֲלוֹמוֹת (דְהַיינוּ דִי וָואס קָאנֶען בַּאשֵׁיידִין דִי חֲלוֹמוֹת) הָאבְּן זֵיי אִים פּוֹתֵר גִיוֶועזְן אַזוֹי וִוי דֶער פָּשׁוּט אִיז. אַז דֶער חָלוֹם וֶועט מְקוּיָם וֶוערִין כִּפְשׁוּטוֹ. אַז זִי וֶועט אִים הַרְגִינֶען.

הָאט זִיךְ דֶער מֶלֶךְ קֵיין עֵצָה נִיט גִיקָאנְט גִיבִּין. וָואס עֶר זָאל מִיט אִיר טָאן. זָאל עֶר זִי הַרְגִינֶען. טוּט אִים בַּאנְק. זָאל עֶר זִי אַוֶועק שִׁיקִין פוּן זִיךְ. דָאס פַארְדְרִיסְט אִים זֵייעֶר. וָוארִין אֵיין אַנְדֶערֶער וֶועט זִי נֶעמֶען. אוּן דָאס פַארְדְרִיסְט אִים זֵייעֶר וָוארִין עֶר הָאט אַזוֹי פִיל גִיהָארִיוִוִיט אַרוּם אִיר. אוּן הַיינְט וֶועט זִי אָנְקוּמֶען צוּ אֵיין אַנְדֶערִין. אוּן דֶערְצוּ. אַז עֶר וֶועט זִי אַוֶועק לָאזִין. אוּן זִי וֶועט אָנְקוּמֶען צוּ אֵיין אַנְדֶערִין. וֶועט זִיךְ בְּוַודְאַי קָאנֶען מְקוּיָם וֶוערִין דֶער חָלוֹם. אַז זִי וֶועט אִים הַרְגִינֶען. וָוארִין זִי אִיז בַּיי אֵיין אַנְדֶערִין. זָאל עֶר זִי הַאלְטִין בַּיי זִיךְ. הָאט עֶר מוֹרָא פַאר דֶעם חָלוֹם. טָאמֶער וֶועט זִי אִים הַרְגִינֶען.

הָאט דֶער מֶלֶךְ נִיט גִיוואוּסְט וָואס עֶר זָאל אִיר טָאן. דֶערְוַוייל אִיז דִי אַהֲבָה בַּיי אִים כַּלְיָא גִיוָוארִין בִּיסְלִיךְ וַוייס. מַחְמַת דֶעם חָלוֹם. (דְהַיינוּ עֶר הָאט זִי שׁוֹין נִיט אַזוֹי לִיבּ גִיהַאט וִוי פְּרִיר) אוּן אַלֶע מָאל אִיז אַלְץ מֶער כַּלְיָא גִיוָוארִין דִי אַהֲבָה. אוּן אַזוֹי בַּיי

אִיר אִיז אוֹיךְ כַּלְיָא גִיוָוארִין דִי אַהֲבָה אַלֶע מָאל מֶער בִּיז סֶע אִיז בַּיי אִיר גִיוָוארְן אַ שִׂנְאָה אוֹיף אִים. אִיז זִי אַנְטְלוֹיפִין גִיוָוארְן פוּן אִים.

הָאט דֶער מֶלֶךְ אַרוֹיס גִישִׁיקְט מֶע זָאל זִי זוּכִין. אִיז מֶען גִיקוּמֶען אוּן מֶע הָאט אִים גִיזָאגְט. אַז זִי דְרֵייט זִיךְ לֶעבִּין וַואסִירִיקְן שְׁלָאס. וָוארִין סֶע אִיז פַּארְהַאנְדִין אֵיין וַואסִירִיקֶער שְׁלָאס. אוּן דָארְט אִיז פַּארְהַאנְדִין צֶעהְן מוֹיעֶרִין. אֵיינֶע אִין דֶער אַנְדֶערֶער. אוּן דִי אַלֶע צֶעהְן מוֹיעֶרִין זֶענֶען פוּן וַואסֶער. אוּן דִי עֶרְד אִין דֶעם שְׁלָאס וָואס מֶע גֵייט אוֹיף אִיר אִיז אוֹיךְ פוּן וַואסֶער אוּן אַזוֹי דֶער גָארְטִין מִיט דִי בֵּיימֶער מִיט דִי פֵּירוֹת. אִיז אַלְץ פוּן וַואסֶער, אוּן דָאס שֵׁיינְקֵייט פוּן דֶעם שְׁלָאס אוּן דֶער חִידוּשׁ פוּן דֶער שְׁלָאס. דָאס הָאט מֶען נִיט צוּ שְׁמוּסִין, וָוארִין סֶע אִיז בְּוַודַאי אֵיין ווּילְד חִידוּשׁ. וָוארִין דֶער גַאנְצֶער שְׁלָאס אִיז פוּן וַואסֶער. אַרֵיין גֵיין אִין דֶעם שְׁלָאס קָאן מֶען בְּוַודַאי נִיט. וָוארִין מֶע וֶועט דֶערְטְרִינְקֶען וֶוערִין. וָוארִין גָאר דֶער שְׁלָאס אִיז זִיךְ פוּן וַואסֶר.

אוּן דִי בַּת מַלְכָּה. אַז זִי אִיז אַנְטְלוֹיפִין גִיוָוארִין. אִיז זִי אָנְגִיקוּמֶען צוּ דֶעם שְׁלָאס. אִיז זִי דָארְט אַרוּם גִיגַאנְגֶען אַרוּם דֶעם שְׁלָאס. הָאט מֶען גִיזָאגְט דֶעם מֶלֶךְ אַז זִי דְרֵייט זִיךְ דָארְט אַרוּם דֶעם וַואסִירִיקְן שְׁלָאס. אִיז דֶער מֶלֶךְ גִיגַאנְגֶען מִיט זַיין חַיִל. אַז עֶר זָאל זִי חַאפִּין. ווִי דִי בַּת מַלְכָּה הָאט דָאס דֶערְזֶעהְן. (אַז דֶער מֶלֶךְ מִיט זַיין חַיִל ווִילִין זִי חַאפִּין)

הָאט זִי זִיךְ מְיַישֵּׁב גִיוֶוען. זִי וֶועט אַרֵיין לוֹיפִין אִין דֶעם שְׁלָאס אַרֵיין. וָוארְן זִי ווִיל בֶּעסֶער דֶערְטְרוּנְקֶען וֶוערִין. אֵיידֶער דֶער מֶלֶךְ זָאל זִי חַאפִּין. אוּן זִי זָאל בַּיי אִים זַיין. אוּן טָאמֶער. וֶועט זִי פָּארְט נִיצוֹל וֶוערִין. אוּן וֶועט זִיךְ קֶענֶען אַרֵיין חַאפִּין אִין דֶעם וַואסִירִיקְן שְׁלָאס. ווִי דֶער מֶלֶךְ הָאט דָאס דֶערְזֶעהְן. אַז זִי לוֹיפְט אִין וַואסֶער אַרֵיין. הָאט עֶר גִיזָאגְט. אַז סֶע אִיז יוֹא אַזוֹי. בְּכֵן. הָאט עֶר גִיהֵייסִין אַז מֶע זָאל זִי שִׁיסִין. וֶועט זִי שְׁטַארְבִּין. שְׁטַארְבִּין. הָאט מֶען זִי גִישָׁאסִין. אוּן מֶען הָאט אִיר גִיטְרָאפִין אַלֶע צֶעהְן אִירְלֵיי פַייְלִין. וָואס זֵיי זֶענֶען בַּאשְׁמִירְט מִיט צֶעהְן אִירְלֵיי סַמִין. אוּן זִי דִי בַּת מַלְכָּה. אִיז אַרֵיין גִילָאפִין אִין דֶעם וַואסִירִיקְן שְׁלָאס אוּן זִי אִיז אִין אִים אַרֵיין אִינְוֵוינִיק אַרֵיין. אוּן זִי אִיז דוּרְךְ דָארְךְ אַלֶע טוֹיעֶרִין פוּן דִי וַואסִירִיקֶע מוֹיעֶרִין. וָוארִין סֶע אִיז דָארְטִין פַּארְהַאנְדִין טוֹיעֶרִין אִין דִי וַואסִירִיקֶע מוֹיעֶרִין אוּן זִי אִיז דוּרְךְ גִיגַאנְגֶען דָארְךְ אַלֶע טוֹיעֶרִין פוּן אַלֶע צֶעהְן מוֹיעֶרִין פוּן דֶעם וַואסִירִיקְן שְׁלָאס. בִּיז זִי אִיז אַרֵיין אִינְוֵוינִיק אִין דֶעם שְׁלָאס אַרֵיין. אוּן זִי אִיז דָארְט אַנִידֶער גִיפַאלִין. אוּן אִיז גִיבְּלִיבְּן חַלָשׁוּת. אוּן אִיךְ הֵייל זִי (דְהַיְינוּ דֶער וָואס אָן הֶענְט. וָואס עֶר דֶערְצֵיילְט דָאס אַלְץ).

וָוארִין דֶער וָואס עֶר הָאט נִיט אִין זַיינֶע הֶענְט. אַלֶע צֶעהְן אִירְלֵיי צְדָקוֹת. דֶער קָאן נִיט אַרֵיין גֵיין אִין דִי אַלֶע צֶעהְן מוֹיעֶרִין פוּן דֶעם וַואסִירִיקְן שְׁלָאס. וָוארִין עֶר וֶועט דֶערְטְרוּנְקֶען וֶוערִין אִין וַואסֶער. אוּן דֶער מֶלֶךְ מִיט זַיין חַיִל. זֵיי הָאבִּין נָאךְ גִיאָגְט דֶער בַּת מַלְכָּה. זֶענֶען זֵיי אַלֶע דֶערְטְרוּנְקֶען גִיוָוארִין אִין וַואסֶער. אוּן אִיךְ קָאן אַרֵיין גֵיין אִין אַלֶע צֶעהְן מוֹיעֶרִין פוּן דֶעם וַואסִירִיקְן שְׁלָאס. אוּן דִי מוֹיעֶרִין פוּן וַואסֶער דָאס זֶענֶען דִי אִינְדִין פוּן דֶעם יַם וָואס זֵיי שְׁטֵייעֶן ווִי אַ מוֹיעֶר. אוּן דִי ווִינְטְן זֵיי שְׁטֶעלִין אוֹיף דִי אִינְדְן פוּן דֶעם יַם. אוּן זֵיי הֵייבִּין אוֹיף דִי אִינְדִין. אוּן דִי אִינְדִין וָואס דָאס זֶענֶען דִי צֶעהְן מוֹיעֶרִין. זֵיי שְׁטֵייעֶן דָארְט תָּמִיד נָאר דִי ווִינְטִין זֵיי הַאלְטִין דִי אִינְדִין אוּן הֵייבִּין דִי אִינְדִין.

אוּן אִיךְ קָאן אַרֵיין גֵיין אִין דִי אַלֶע צֶעהְן מוֹיעֶרִין פוּן דֶעם וַואסִירִיקְן שְׁלָאס. אוּן אִיךְ קָאן אַרוֹיס צִיהְן פוּן אִיר (דְהַיְינוּ פוּן דֶער בַּת מַלְכָּה) אַלֶע צֶעהְן אִירְלֵיי פַייְלִין. אוּן אִיךְ ווֵייס אַלֶע צֶעהְן אִירְלֵיי דְפִיקִין. דוּרְךְ דִי צֶעהְן פִינְגֶער וָוארִין דוּרְךְ אִיטְלִיכְן פִינְגֶער פוּן דִי צֶעהְן פִינְגֶער קָאן מֶען ווִיסִין אַ בַּאזוּנְדֶערִין דֶפֶּק פוּן דִי צֶעהְן אִירְלֵיי דְפִיקִין. אוּן אִיךְ קָאן זִי הֵיילְן דִי בַּת מַלְכָּה דוּרְךְ אַלֶע צֶעהְן אִירְלֵיי נִיגוּנִים. (וָוארִין אִיר רְפוּאָה אִיז דוּרְךְ נִגוּנִים כַּנַ״ל)

דְרִיבֶּער הֵייל אִיךְ יוֹא דִי בַּת מַלְכָּה. נִמְצָא הָאבּ אִיךְ אַזוֹי אַ כֹּחַ אִין דִי הֶענְט. הַיינְט שֶׁענְק אִיךְ אַייךְ דָאס דָאזִיגֶע בְּמַתָּנָה. אִיז דָארְט גִיוָוארִין זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶע שִׂמְחָה אוּן זֵיי זֶענֶען זֵייעֶר פְרֵיילִיךְ גִיוָוארִין.

א ווארימע תפלה אויף פסח

באשעפער, העלף אונז, מיר זאלן זוכה זיין צו מקבל זיין אויף אונז די קדושה פון יום טוב פסח, מיט א געוואלדיגע הייליגקייט מיט א שמחה און א חדוה. מיר זאלן זוכה זיין צו מקיים זיין די מצוה פון ארבע כוסות די וויין פון פסח מיט א ריכטיגע שלימות און מיט קדושה וטהרה. (תפלה כ')

באשעפער, זיי זיך מרחם אויף אונז מיט דיין גרויס רחמנות און דיין גרויס גענאד. העלף אונז אויפנעמען די דריי רגלים פסח, שבועות און סוכות מיט א קדושה און א גרויס פרייד, מיר זאלן זוכה זיין צו מכבד זיין אלע ימים טובים מיט אלע מיני כבוד און שיינקייט, מיט עסן, סעודות און ריינע קליידער. און רוען פון אלע ארבעט. מיט א גוט הארץ און א גרויסע שמחה.

די דרייצנטע מעשה (7) - פון די זיבן בעטלירס

א. שאלת זכות: ווען האט דער רבי דערציילט פון דעם בעטלער אהן קיין הענט? (עיין ימי מוהרנ"ת א"ב)

- ❑ שב"ק כ"ה אדר תק"ע
- ❑ שב"ק ג' ניסן תק"ע
- ❑ דינסטאג ו' ניסן תק"ע

ב. פארוואס זעהט אויס אז דער בעטלער האט נישט קיין הענט?

- ❑ ווייל ער האט באמת נישט קיין הענט
- ❑ ווייל ער האט צובראכענע הענט
- ❑ ווייל ער ניצט נישט מיט זיינע הענט אין ׳דעם׳ וועלט״

ג. פון וועמען האט דער בעטלער א הסכמה אויף דעם?

- ❑ פון דעם גרויסן אדלער
- ❑ פון די מדינה וואס לעבט חיים טובים
- ❑ פון דעם וואסעריקן שלאס

ד. מיט וואס האבן זיך בארימט די מענטשן וואס זענען געזעסן מיט דעם בעטלער?

- ❑ אז זיי קענען שיין זינגען
- ❑ מיט די כח וואס יעדער האט אין זיינע הענט
- ❑ יעדער מיט זיין חכמה

ה. מיט וואס האט זיך דער ערשטער בארימט?

- ❑ אז ער קען צוריק ציען א פייל
- ❑ אז ביי וועמען ער נעמט ער גיבט ער
- ❑ אז ער קען מיט זיינע הענט גיבן חכמה

ו. מיט וואס האט זיך דער צווייטער בארימט?

- ❑ אז ער קען צוריק ציען א פייל
- ❑ אז ביי וועמען ער נעמט ער גיבט ער
- ❑ אז ער קען מיט זיינע הענט גיבן חכמה

ז. מיט וואס האט זיך דער דריטער בארימט?

- ❑ אז ער קען צוריק ציען א פייל
- ❑ אז ביי וועמען ער נעמט ער גיבט ער
- ❑ אז ער קען מיט זיינע הענט גיבן חכמה

ח. וואס קען טוהן דער וואס קען צוריק ציען א פייל?

- ❑ ער קען צוריק ציען אלע צעהן פיילן אפי' נאכדעם וואס סיטרעפט אהן א מענטש
- ❑ ער קען צוריק ציען איין מין פייל אפי' נאכדעם וואס סיטרעפט אהן א מענטש
- ❑ ער קען צוריק ציען איין מין פייל נאר פאר ווען סיטרעפט אהן א מענטש

ט. דער וואס האט זיך בארימט אז ווען ער נעמט גיבט ער, וואס גיבט ער?

- ❑ מעשר
- ❑ חומש
- ❑ צען מיני צדקה

י. וויפיל מיני ווינטן קען צוריק האלטן דער וואס האט זיך בארימט אז ער קען צוריק האלטן א ווינט?

- ❑ איין מין ווינט
- ❑ זיבן מיני ווינטן
- ❑ צעהן מיני ווינטן

יא. קענען די אלע, היילן די בת מלכה?

- ❑ אי
- ❑ ניין
- ❑ נאר דער וואס קען אפהאלטן א ווינט

יב. צו וואו איז אנטלאפן די בת מלכה?

- ❑ צו א וואלד
- ❑ צו א אנדערע שטאט
- ❑ נעבן דעם וואסעריקן שלאס

יג. שאלת זכות: וואס האט דער מלך געטון ווען ער האט געזען אז זי לויפט אין וואסער אריין?

- ❑ ער האט געהייסן זי שיסן
- ❑ ער האט איר נאכגעיאגט אין וואסער און איז דערטראנקען געווארן
- ❑ ביידע תשובות זענען ריכטיג

יד. וואס האט פאסירט צו די בת מלכה?

- ❑ עס האט איר געטראפן פינעף פיילן און זי איז געפאלן חלשות
- ❑ עס האט איר געטראפן אלע צעהן פיילן און זי איז געפאלן חלשות
- ❑ עס האט איר געטראפן אלע צעהן פיילן און זי איז געבליבן געזונט

טו. ווער היילט די בת מלכה?

- ❑ דער בעטלער וואס איז אהן הענט
- ❑ די דאקטוירים
- ❑ די מעדיצינען

טז. שאלת זכות: וואס לערנסטו זיך פון די מעשה?

- ❑ די גרויסע כח פון הייליגע ניגונים, אז מ'קען מיט דעם היילן די בת מלכה
- ❑ די גרויסקייט פון תיקון הכללי וואס איז קעגן די צען מיני נגינה.
- ❑ ______________________________.

"און איך הייל זי"

צו ענטפערן די בחינות און אריינגיין אינעם גורל, 02-5-3333-72

646-518-1095 1-518-329-9149

מיט תפלה בכוונה און א געוואלדיגע התעוררות ווי עס פאסט פאר א אידיש קינד צו דאווענען און זיך אויפצופירן יום טוב.

מיר זאלן זוכה זיין צו טון אסאך מצוות משך דעם יאר מיט קדושה און א גרויסע שמחה און זוכה זיין אז די שמחות פון אלע מצוות פונעם גאנצן יאר זאלן זיך צאמזאמלען אינעם הייליגן הארץ וואס דאס איז די דריי ימים טובים, דורכדעם וועלן מיר זוכה זיין צו אן אמת'ן שמחת יום טוב אזוי ווי דיין רצון איז, אזוי ווי עס שטייט: "ושמחת בחגיך" און זוכה זיין זיך זייער שטארק צו פרייען מיט דיר באשעפער וואס דו האסט אונז אויסגעוועלט פון אלע פעלקער און דערהויבן פון אלע שפראכן. ביז מיר וועלן זוכה זיין ארויפגיין און זיך זען מיטן אור פני ה'. אמן (תפלה ל')

די דרייצנטע מעשה (8) - פון די זיבן בעטלירס (רמזי המעשיות)

א. איז געווען גרינג פאר'ן רבי'ן צו דערציילן די מעשה פון די זיבן בעטלערס?

- ❑ גרינג
- ❑ שווער
- ❑ זייער שווער

ב. איז אין די מעשה דא א כוונה אין יעדע ווארט אדער נאר אין יעדע ענין?

- ❑ אין יעדע ווארט
- ❑ אין יעדע ענין
- ❑ אין יעדע בלאט

ג. וואס פון די מעשה האט דער רבי נישט דערציילט?

- ❑ וואס ס'איז געווען די זיבעטע טאג
- ❑ וואס איז געווארן מיט דער בן מלך וואס מ'האט אים איבערגעגעבן די מלוכה
- ❑ביידע תשובות זענען ריכטיג

ד. וואס זאגט דער רבי אויב וואלט ער נאר געוואוסט די מעשה?

- ❑ ער האט נישט גערעדט פון דעם
- ❑ וואלט איך אויך געווען א חידוש
- ❑ וואלט איך אויך א ווילד חידוש געווען

ה. וואס האט דער רבי געזאגט אויף די מעשה?

- ❑ אז ס'איז א חידוש
- ❑ אז ס'איז א ווילד חידוש
- ❑ אז ס'איז זייער א ווילד חידוש

ו. וואס זאגט דער רבי אז ס'איז דא אין די מעשה?

- ❑ אסאך תורות
- ❑ זייער פיל מוסר
- ❑ ביידע תשובות זענען ריכטיג

ז. אויף וועלכע צדיק האט דער רבי געזאגט אז ער איז מרומז אין דער דריטער טאג?

- ❑ דוד המלך ע"ה
- ❑ שלמה המלך ע"ה
- ❑ שאול המלך ע"ה

ח. מיט וועלכע זאך זאגט דער רבי אז ער איז מרמז אויף דעם צדיק?

- ❑ די קוואל
- ❑ די הארץ פון דער וועלט
- ❑ דער אמת'ער איש חסד

ט. אויף וועלכע מעשה זאגט דער רבי אז ס'איז גרעסער פון אלע מעשיות וואס ער האט דערציילט?

- ❑ די מעשה פון חכם ותם
- ❑ די מעשה פון בעל תפלה
- ❑ די מעשה פון די זיבן בעטלערס

י. בונוס: אין וועלכע קאפיטל פון תהלים איז מרומז סודות פון די מעשה? (קוק אריין אין די רמזים אויף לשה"ק)

- ❑ אין קאפיטל ס'
- ❑ אין קאפיטל ס"א
- ❑ אין קאפיטל פ"א

יא. בונוס: אין וועלכע ווערטער איז מרומז דער אמת'ר איש חסד? (קוק אריין אין די רמזים אויף לשה"ק)

- ❑ ימים על ימי מלך
- ❑ חסד ואמת מן ינצרהו
- ❑ כן אזמרה שמך לעד

יב. וויפיל מאל איז דא די ווארט שמחה \ פרייליך וכד' אין די מעשה?

- ❑ 40
- ❑ 49
- ❑ 148

יג. וויפיל מעשיות איז דא אין סיפורי מעשיות?

- ❑ 12
- ❑ 13
- ❑ 14

יד. וואס איז דער סדר פון די מעשיות?

- ❑ זיבן בעטלערס
- ❑ אבידת בת מלך
- ❑ חכם ותם
- ❑ רב ובן יחיד
- ❑ בעל תפילה
- ❑ מלך ענו
- ❑ בן מלך שהיה מאבנים טובות
- ❑ החיגר
- ❑ מבערגער ועני
- ❑ מזבוב ועכביש
- ❑ בן מלך ובן שפחה שנתחלפו
- ❑ מלך שגזר שמד
- ❑ ממלך וקיסר

טו. בונוס: אויף וועמען מאכט דער רבי אז ער ווערט אויך אנגערופן בת מלך? (קוק אריין אין שיחות הר"ן רע"ג)

- ❑ די גרויסע צדיקים
- ❑ די תלמידי חכמים
- ❑ די הייליגע נשמה פון יעדן איד

טז. בונוס: דורך וואס איז דער עיקר רפואה פון די בת מלך? (קוק אריין אין שיחות הר"ן רע"ג)

- ❑ דורך נגינה
- ❑ דורך שמחה
- ❑ דורך נגינה און שמחה

צו ענטפערן די בחינות און אריינגיין אינעם גורל, 02-5-3333-72

1-518-329-9149 646-518-1095

הֶמְשֵׁךְ פֶּרֶק ח - זֶעקְסְטְן טָאג
- דֶער בֶּעטְלֶער אָן הֶענְט -

[רוֹב פוּן דָא אוּן וַוייטֶער, אוּן אַזוֹי אוֹיךְ רוֹב פֶּרֶק י - אִיז אִיבֶּערְגֶעזֶעצְט פוּנֶעם ׳סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת׳ אוֹיף ׳לָשׁוֹן־הַקּוֹדֶשׁ׳ - וַוייל רַבִּי נָתָן ז״ל הָאט דָאס נִישְׁט גֶעשְׁרִיבְּן אוֹיף אִידִישׁ - אוּן נָאר דִי שְׁטִיקְלֶעךְ וָואס זֶענֶען גֶעדְרוּקְט מִיט גְרֶעסֶערֶע אוֹתִיּוֹת, אִיז דֶעם רֶבִּינְ׳ס לָשׁוֹן וָואס רַבִּי נָתָן ז״ל הָאט דָאס יָא גֶעשְׁרִיבְּן אוֹיף אִידִישׁ]

[אוֹת יא] דִי [דָאזִיגֶע] מַעֲשֶׂה, אִיז מִיר זֵייעֶר שְׁוֶוער צוּ דֶערְצֵיילְן - נָאר וַוייל אִיךְ הָאבּ זִי שׁוֹין אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ דֶערְצֵיילְן, מוּז אִיךְ זִי שׁוֹין אוֹיסְפִירְן!

אִין דֶער [דָאזִיגֶער] מַעֲשֶׂה, אִיז נִישְׁט פַארְהַאנְדְן אֵיין וָוארְט, וָואס סְ׳זָאל דֶערִינֶען נִישְׁט זַיין אַ כַּוָּונָה. אוּן וֶוער סְ׳אִיז אַ בָּקִי אוּן גֶענִיט [בַּאקַאנְט] אִין סְפָרִים, קֶען עֶפֶּעס פַארְשְׁטֵיין, עֶפֶּעס וִוינְקֶען [רְמָזִים]!

אוּן דִי [זַאךְ פוּן דִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע] ׳פַּיילְן׳, וָואס דֶער הָאט זִיךְ בַּארִימְט [אוֹיבְּן אוֹת ב]: ״אַז עֶר קֶען פַּיילְן צוּרִיקְצִיעֶן״! - דָאס שְׁטֵייט אִין פָּסוּק [דְּבָרִים לב, מא]: [״וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי״] וְכוּ׳!

[אוּן אַזוֹי־וִוי רַשִׁ״י עֶרְקְלֶערְט דָארְט: ״אַז אַ בָּשָׂר־וָדָם וָואס שִׁיסְט אַ פַּייל, קֶען עֶר דָאס נָאכְדֶעם נִישְׁט צוּרִיקְצִיעֶן! - אָבֶּער אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער שִׁיסְט אַ פַּייל, קֶען עֶר דָאס יָא נָאכְדֶעם צוּרִיקְצִיעֶן״]!

אוּן דִי [בְּחִינָה פוּן דִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע] **׳צְדָקָה׳ - וָואס דָאס אִיז אַקֶעגְן דִי ׳מוֹיעֶרְן פוּן וַואסֶער׳** [וָואס דָאס זֶענֶען דִי ׳כְּוָואלְיֶעס פוּן יַם׳ - וִוי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט אוֹת ט]! - **דָאס שְׁטֵייט אוֹיךְ אִין אַ פָּסוּק** [יְשַׁעְיָה מח, יח]: **״וְצִדְקָתְךָ כְּגַלֵּי הַיָּם״!**

[אוּן דִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע ׳וִוינְט׳, וָואס דֶער הָאט זִיךְ בַּארִימְט [אוֹיבְּן אוֹת ה]: ״אַז עֶר קֶען פַארְהַאלְטְן דֶעם ׳שְׁטוּרֶעם־וִוינְט׳ מִיט דִי ׳הֶענְט׳״! - דָאס שְׁטֵייט אִין פָּסוּק [מִשְׁלֵי ל, ד]: ״מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו״! **״וֶוער הָאט אַיינְגֶעזַאמֶעלְט ׳וִוינְט׳ אִין זַיינֶע הֶענְט״!** - וָואס דָאס אִיז דִי בְּחִינָה פוּן ׳נְגִינָה׳, וִוי עֶרְקְלֶערְט אוֹיף אַ אַנְדֶערְן פְּלַאץ [לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן ח״א נד]]!

אוּן דִי ׳צֶען עֶרְלֵיי דְּפִיקִין׳, אוּן ׳צֶען עֶרְלֵיי נִיגוּנִים׳ - דָאס שְׁטֵייט אוֹיךְ אִין ׳זוֹהַר׳! [ח״ג רטו: תִּקּוּנֵי־זֹהַר ע: קה־קח - דָאס אִיז עֶרְקְלֶערְט אִין לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן ח״ב תּוֹרָה כד, ״מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד״].

[דִי אַלֶע פְרִיעֶרְדֶערְמַאנְטֶע רְמָזִים, הָאבְּן מִיר בְּפֵירוּשׁ גֶעהֶערְט פוּנֶעם רֶבִּי׳ן]! - **לוּשְׁמִיר** [נָאר] **׳וֶוער׳, אוּן ׳וֶוען׳, אוּן ׳וָואס׳** [דָאס אִיז שׁוֹין זֵייעֶר טִיף]!

(וַוייטֶער הָאט עֶר שׁוֹין נִישְׁט גֶעזָאגְט - כְּלוֹמַר [דִי עֶצֶם גוּף פוּן דִי מַעֲשֶׂה - דָאס הֵייסְט]: ׳וֶוער׳ [עֶס] זֶענֶען דִי אַלֶע [אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע]?! - אוּן ׳וָואס׳ אִיז דָאס?! - אוּן ׳וֶוען׳ אִיז דָאס אַלְץ גֶעוֶוען?! - דָאס קֶען מֶען נִישְׁט וִויסְן! [סְ׳אִיז זֵייעֶר טִיף צוּ דֶערְגְרֵייכְן])!

פֶּרֶק ט - זִיבֶּעטְן טָאג
- דֶער בֶּעטְלֶער אָן פִּיס -

[אוֹת א] דֶעם ׳אוֹיסְפִיר׳ פוּן דֶער מַעֲשֶׂה, דְהַיְינוּ: וָואס סְ׳אִיז גֶעוֶוען אִין דֶעם ׳זִיבֶּעטְן־טָאג׳, מִיט דֶעם ׳בֶּעטְלֶער׳ וָואס ׳אָן־פִיס׳ - אוּן [אוֹיךְ] דֶעם ׳אוֹיסְפִיר׳ פוּן דֶעם [אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטְן] ׳בֶּן־מֶלֶךְ׳, וָואס דֶערְפוּן הָאט זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן דִי מַעֲשֶׂה - דָאס הָאט עֶר נִישְׁט דֶערְצֵיילְט!

[מִיר הָאבְּן נִישְׁט זוֹכֶה גֶעוֶוען דָאס צוּ הֶערְן]!

אוּן עֶר הָאט גֶעזָאגְט: ״[אַז] **עֶר וֶועט דָאס שׁוֹין** [מֶער] **נִישְׁט דֶערְצֵיילְן! - אוּן** [דָאס אִיז אַ גְרוֹיסֶער שָׁאדְן! - וַוייל] **מְ׳וֶועט דָאס שׁוֹין נִישְׁט** [זוֹכֶה זַיין מֶער צוּ] **הֶערְן, בִּיז מָשִׁיחַ וֶועט קוּמֶען, בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן״!**

- פֶּרֶק י -
רְמָזִים פוּן רַבֵּינוּ ז״ל אוֹיף דִי מַעֲשֶׂה

[אוֹת א] (דָאס הָאט עֶר אוֹיךְ גֶעזָאגְט): **״אַז אִיךְ זָאל מֶער נִישְׁט וִויסְן קַיין שׁוּם** [אַנְדֶערֶע] **זַאךְ, נָאר דִי** [דָאזִיגֶע] **מַעֲשֶׂה - וָואלְט אִיךְ אוֹיךְ** [זֵייעֶר] **אַ** [גְרוֹיסֶע] **וִוילְד חִידוּשׁ גֶעוֶוען!** [אַזוֹי הָאט עֶר בְּפֵירוּשׁ גֶעזָאגְט]! - **וָוארְן דִי** [דָאזִיגֶע] **מַעֲשֶׂה, אִיז אַ וִוילְד** [וואוּנְדֶערְלִיכֶע] **חִידוּשׁ זֵייעֶר! -** [אוּן] **סְ׳אִיז אִין אִיר דָא: זֵייעֶר פִיל מוּסָר, אוּן אַסַאךְ תּוֹרָה!**

וָוארְן ס'אִיז אִין דֶער [דָאזִיגֶער] מַעֲשֶׂה דָא, אַסַאךְ תּוֹרוֹת! – אוּן זִי שְׁמוּעֶסְט [אוֹיךְ] פוּן אַסַאךְ 'צַדִיקִים־קַדְמוֹנִים'! – פוּן 'דָוִד־הַמֶלֶךְ' עָלָיו־הַשָׁלוֹם!

וָוארְן 'דָוִד־הַמֶלֶךְ' [עָלָיו־הַשָׁלוֹם] אִיז גֶעשְׁטַאנֶען אִין עֶק וֶועלְט, אוּן הָאט גֶעשְׁרִיגְן צוּ דֶעם 'קְוַואל' וָואס ס'גֵייט אַרוֹיס פוּן דֶעם 'שְׁטֵיין', וָואס אוֹיף דֶעם 'בַּארְג', כַּנַ"ל [ווִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט, בַּיים דְרִיטְן־טָאג – פֶּרֶק ה אוֹת ג] – אַזוֹי־ווִי אִין תְּהִלִּים שְׁטֵייט [תְּהִלִּים סא, ג]: "מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי, בְּצוּר יָרוּם מִמֶּנִּי תַנְחֵנִי" וְכוּ'!

[פוּן אַנְדֶערְן 'עֶק וֶועלְט', פוּנֶעם 'גָלוּת פְּלִשְׁתִּים' וַוייט פוּן 'אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל', רוּף אִיךְ צוּ דִיר, וֶוען מַיין 'הַארְץ' אִיז פַארְוִויקֶלְט פוּן צָרוֹת – אַז דוּ זָאלְסְט מִיר פִירְן אוֹיפְן 'שְׁטֵיין' וָואס אִיז הֶעכֶער אוּן שְׁטֶערְקֶער פוּן מִיר! – דָאס הֵייסְט: אַז אִיךְ זָאל בַּאזִיגְן מַיינֶע 'פַיינְט' דִי 'גִבּוֹרִים' וָואס זֶענֶען שְׁטֶערְקֶער פוּן מִיר]!

דָאס אַלֶעס הָאבְּן מִיר גֶעהֶערְט בְּפֵירוּשׁ פוּנֶעם רֶבִּינְ'ס מוֹיל! – אוּן וָואס מִיר פַארְשְׁטֵייעְן פוּן זַיינֶע וֶוערְטֶער אִיז: אַז 'דָוִד־הַמֶלֶךְ' עָלָיו־הַשָׁלוֹם, אִיז דִי בְּחִינָה פוּנֶעם 'הַארְץ', ווִי עֶס וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט! – אוּן אוֹיךְ אִים אִיז מְרוּמָז אִין דִי מַעֲשֶׂה [אוֹיבְּן פֶּרֶק ה אוֹת ג]: דִי זַאךְ פוּן דֶעם 'הַארְץ פוּן דֶער וֶועלְט', וָואס דָאס שְׁטֵייט אִין דֶעם אַנְדֶערְן עֶק פוּן דֶער וֶועלְט, אַקֶעגְן דֶעם 'קְוַואל', אוּן זִי שְׁרֵייט אוּן בֶּענְקְט שְׁטֶענְדִיג וְכוּ' [אַז ס'זָאל קוּמֶען צוּ דֶעם 'קְוַואל'!]!

אוּן דִי דָאזִיגֶע רֵייד – זֶענֶען נָאךְ אַלְץ פַארְהוֹילְן! – וואוֹיל אִיז דֶער וָואס וֶועט זוֹכֶה זַיין צוּ מַשִׂיג זַיין דִי סוֹדוֹת פוּן דִי מַעֲשֶׂה!

דִי זַאךְ פוּן 'דָוִד־הַמֶלֶךְ' [אוּן דֶעם אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטְן פָּסוּק: "מִקְצֵה הָאָרֶץ", וָואס דָאס אִיז מְרוּמָז אִין דִי מַעֲשֶׂה] – דָאס קֶער [בַּאלַאנְגְט] צוּם 'דְרִיטְן־טָאג'! – וָוארְן דָארְט שְׁמוּעֶסְט [מֶען] פוּן דֶעם 'הַארְץ', אוּן פוּן דֶעם 'קְוַואל'!

[אוֹת ב] אִין דֶער 'מַעֲשֶׂה', אִיז פַארְהַאנְדְן זֵייעֶר זֵייעֶר גְרוֹיסֶע 'סוֹדוֹת־הַתּוֹרָה', פוּן דֶעם 'אָנְהֵייבּ' בִּיז אִין 'אוֹיסְלָאז'.

אַלֶע [דְרַייצְן] מַעֲשִׂיוֹת פוּן דֶעם [דָאזִיגְן הֵיילִיגְן] סֵפֶר ['סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיוֹת'], זֶענֶען דוּרְךְ [לוֹיטֶער] גְרוֹיסֶע 'סוֹדוֹת־הַתּוֹרָה' – אִיטְלֶעכְס וָוארְט, אוּן אִיטְלֶעכֶע זַאךְ, מֵיינְט מֶען גָאר עֶפֶּעס אַנְדֶערְשׁ! – אוּן דִי [דָאזִיגֶע] מַעֲשֶׂה, אִיז גְרֶעסֶער פוּן אַלֶע"!

זֶעה דָארְט [אוֹיבְּן בַּיי דִי מַעֲשֶׂה]! – וֶועסְטוּ זֶעהְן וואוּנְדֶער, ווִיאַזוֹי אִין יֶעדֶע זַאךְ פוּן דִי מַעֲשֶׂה, אִיז מְרוּמָז וואוּנְדֶערְלִיכֶע זַאכְן! – אוּן אִין דֶעם גְרוֹיסְקֵייט אוּן פָּארְכְטִיגְקֵייט פוּנֶעם דָאזִיגְן מַעֲשֶׂה, אִיז בִּכְלַל נִישְׁט מֶעגְלִיךְ צוּ רֶעדְן – וַוייל זִי אִיז הֶעכֶער אַלֶעס!

אַשְׁרֵי! אַשְׁרֵי! וואוֹיל אִיז דֶער וָואס וֶועט זוֹכֶה זַיין – אֲפִילוּ אוֹיף 'יֶענֶער וֶועלְט' – צוּ פַארְשְׁטֵיין דֶערִין, אֲפִילוּ אַבִּיסְל אַבִּיסְל!

אוּן וֶוער ס'הָאט אַ מֹחַ אִין זַיין קָאפּ – וֶועט זִיךְ אוֹיפְשְׁטֶעלְן דָאס הָאר פוּן זַיין קָאפּ! – אוּן וֶועט אַבִּיסְל פַארְשְׁטֵיין, דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן! אוּן דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן דִי אֱמֶת'ע צַדִיקִים! – וֶוען עֶר וֶועט גוּט קוּקְן אִינֶעם דָאזִיגְן פָּארְכְטִיגְן מַעֲשֶׂה – וָואס אַזוֹינְס אִיז נָאךְ נִישְׁט גֶעהֶערְט גֶעוָוארְן!

*

דִי זַאךְ פוּנֶעם אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטְן פָּסוּק: "מִקְצֵה הָאָרֶץ", וָואס בַּאלַאנְגְט צוּם מַעֲשֶׂה פוּנֶעם דְרִיטְן טָאג, ווִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט – דָאס הָאבּ אִיךְ קְלָאר גֶעהֶערְט פוּנֶעם רֶבִּינְ'ס הֵיילִיגְן פָּארְכְטִיגְן מוֹיל, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה!

[אוֹת ג] נָאךְ זֶעה! אַ זַאךְ וָואס אִיךְ הָאבּ נָאכְדֶעם גֶעפוּנֶען: אַז רוֹב רֵייד פוּנֶעם דָאזִיגְן קַאפִּיטְל תְּהִלִּים ס"א וָואס דָארְטְן שְׁטֵייט דֶעם דָאזִיגְן פָּסוּק – שְׁמוּעֶסְט דָארְט פוּן דִי רְמָזִים, פוּן דִי שְׁטַארְקֶע סוֹדוֹת פוּנֶעם מַעֲשֶׂה פוּנֶעם אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטְן 'דְרִיטְן טָאג'!

*

"יָמִים עַל יְמֵי מֶלֶךְ תּוֹסִיף" וְכוּ' [תְּהִלִּים סא, ז]! **"'דָוִד־הַמֶלֶךְ' בֶּעט זִיךְ בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן: זָאלְסְט פַארְמֶערְן טֶעג, אוֹיף דִי טֶעג פוּנֶעם 'קֶענִיג'"** [דָאס הֵייסְט: פַאר מִיר 'דָוִד־הַמֶלֶךְ']!

וַוייל עֶר דַארְף שְׁטֶענְדִיג, אַז מְ'זָאל אִים פַארְמֶערְן טֶעג, צוּ זַיינֶע טֶעג!

[דָאס אִיז מְרַמֵז וָואס שְׁטֵייט אוֹיבְּן בַּיים דְרִיטְן טָאג: אַז דֶער 'אֱמֶת'ְ'ר אִישׁ־חֶסֶד' שֶׁענְקְט אַ 'טָאג' פַאר דֶעם 'הַארְץ' – אוּן דָאס 'הַארְץ' שֶׁענְקְט דֶעם 'טָאג' פַאר דֶעם 'קְוַואל' – אַזוֹי הָאט שׁוֹין ווִידֶער דֶער 'קְוַואל' אַ 'זְמַן' וְכוּ' וְכוּ' – ווִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט, פֶּרֶק ה אוֹת ג]!

*

"חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יִנְצְרוּהוּ" [תְּהִלִּים סא, ח]! **"דִי 'חֶסֶד' אוּן 'אֱמֶת' פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, זָאל זַיין אָנְגֶעגְרֵייט אִים צוּ הִיטְן"!**

דָאס אִיז [מְרַמֵז, אוֹיף] דֶער 'גְרוֹיסֶער מַאן', דֶער 'אֶמֶת'ר אִישׁ־חֶסֶד'! - וַוייל גָאר דֶער 'זְמַן' אוּן דִי 'טֶעג', וֶוערְט דָאךְ אַלֶץ דוּרְךְ דֶער 'גְרוֹיסֶער מַאן', וָואס עֶר אִיז דֶער 'אֶמֶת'ר אִישׁ־חֶסֶד'! - ווִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט אִינֶעם אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטְן מַעֲשֶׂה [בַּיים דְרִיטְן טָאג - פֶּרֶק ה אוֹת ד]!

אוּן 'עֶר' [דֶער 'גְרוֹיסֶער מַאן', דֶער 'אֶמֶת'ר אִישׁ־חֶסֶד'] גִיבְּט אוּן פַארְמֶערְט יֶעדְן מָאל, **"יָמִים עַל יְמֵי מֶלֶךְ"! - נָאךְ 'טֶעג', אוֹיף דִי 'טֶעג פוּנֶעם קֶענִיג'!** - וָואס דָאס אִיז דִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע 'הָאָרֶץ' [פֶּרֶק ה אוֹת ג]! - דָאס אִיז דִי בְּחִינָה פוּן 'דָוִד־הַמֶלֶךְ' עָלָיו־הַשָׁלוֹם!

[אַזוֹי ווִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט דָארְט בַּיים דְרִיטְן טָאג, פֶּרֶק ה אוֹת ד: אַז גָאר דָאס 'זְמַן' מִיט דִי 'טֶעג', וֶוערְן דוּרְךְ דֶעם 'גְרוֹיסְן מַאן', דֶער 'אֶמֶת'ר אִישׁ־חֶסֶד', וָואס עֶר שֶׁענְקְט אַ 'טָאג' פַאר דֶעם 'הָאָרֶץ', אוּן דָאס 'הָאָרֶץ' שֶׁענְקְט דָאס פַארְן 'קְוַואל']!

אוּן דָאס הֵייסְט: "יְנַצְּרֵהוּ"! **"עֶר הִיט אִים אָפּ"!** - וַוייל עֶר הִיט דָאס אָפּ, אַז בַּאלְד ווִי סְ'קוּמְט דֶער 'טָאג' גָאר צוּם סוֹף, נָאר עֶר זָאל זִיךְ אוֹיסְלָאזְן [אוּן דַאן וֶועט דֶער 'קְוַואל' שׁוֹין קַיין 'טָאג' נִישְׁט הָאבְּן, בְּמֵילָא וֶועט דֶער 'קְוַואל' אַוֶועקְגֵיין פוּן דֶער וֶועלְט, אוּן אַזוֹי אוֹיךְ דָאס 'הָאָרֶץ', אוּן דֶער 'גַאנְצֶער וֶועלְט' [וֶועט] חַס־וְשָׁלוֹם [חָרוּב וֶוערְן]! - דַאן טוּט דָאס דֶער 'אֶמֶת'ר אִישׁ־חֶסֶד' אָפְּהִיטְן אוּן אַכְט גֶעבְּן דֶערוֹיף, אוּן עֶר שֶׁענְקְט אַ 'טָאג' פַאר דֶעם 'הָאָרֶץ' וְכוּ' וְכוּ' [ווִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט - פֶּרֶק ה אוֹת ג־ד]!

*

אוּן דָאס זָאגְט דָארְט דֶער פָּסוּק [תְּהִלִּים סא, ט]: **"כֵּן אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ לָעַד לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם יוֹם"! "אַזוֹי וֶועל אִיךְ זִינְגֶען אוּן לוֹיבְּן אֵייבִּיג דַיין נָאמֶען, וֶוען אִיךְ וֶועל בַּאצָאלְן מַיינֶע נְדָרִים יֶעדְן טָאג"!**

וַוייל יֶעדְן 'טָאג' אוּן 'טָאג' וָואס עֶר גִיבְּט אִים [וָואס דֶער 'אֶמֶת'ר אִישׁ־חֶסֶד' שֶׁענְקְט פַארְן 'הָאָרֶץ'] - קוּמְט אָן מִיט 'לִידֶער' אוּן 'שִׁירִים' וְכוּ' - ווִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט [פֶּרֶק ה אוֹת ג־ד]!

*

"אֶחֱסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶלָה" [תְּהִלִּים סא, ה]! **"אִיךְ זָאל אֵייבִּיג זַיין בַּאשִׁיצְט, אִין דִי בַּאהֶעלְטֶענִישׁ פוּן דַיינֶע פְלִיגְל"!**

וַוייל וֶוען דֶער אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶער 'הָאָרֶץ' בַּאדַארְף זִיךְ אָפְּרוּען [זִיךְ אָפְּסַאפְּן־אָפְּכַאפְּן פוּן אִיר שְׁוַואכְקֵייט] - דַאן קוּמְט אַ 'גְרוֹיסֶער פוֹיגֶל', אוּן פַארְשְׁפְּרֵייט זַיינֶע 'פְלִיגְל' אוֹיף אִים [אוּן פַארְשְׁטֶעלְט אִים פוּנֶעם זוּן וְכוּ' - ווִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט, פֶּרֶק ה אוֹת ג]! - אוּן דָאס מֵיינְט דֶער פָּסוּק: "אֶחֱסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶלָה"!

[אוֹת ד] דָאס בַּאלַאנְגְט צוּם 'עֶרְשְׁטְן טָאג' [דֶער בְּלִינְדֶער בֶּעטְלֶער]! [בַּיי] דִי זַאךְ פוּן דִי 'זְקֵנִים' [פֶּרֶק ג אוֹת ב־ג], וָואס יֶעדֶער אֵיינֶער פוּן זֵיי הָאט זִיךְ בַּארִימְט, וָואס עֶר גֶעדֶענְקְט אַלֶץ [אַ עֶלְטֶערֶע מַעֲשֶׂה פוּנֶעם פְרִיעֶרְדִיגְן זָקֵן]! - **אַז דֶער גֶעדֶענְקְט נָאךְ אֲפִילוּ, אַז מְ'הָאט אִים 'אָפְּגֶעשְׁנִיטְן דֶעם נָאפְּל' וְכוּ'! אוּן דֶער 'דָאזִיגֶער זָקֵן' אִיז גֶעוֶוען דֶער יוּנְגְסְטֶער פוּן צְווִישְׁן זֵיי וְכוּ'!** - אוֹיף דֶעם הָאט רַבֵּינוּ זַ"ל גֶעזָאגְט: אַז אִין 'יְרוּשַׁלְמִי' [כְּתֻבּוֹת פ"ה ה"ו] שְׁטֵייט אַזַא עֶנְלִיכֶע זַאךְ: **"אַז 'שְׁמוּאֵל' הָאט זִיךְ בַּארִימְט: אַז עֶר גֶעדֶענְקְט נָאךְ וְכוּ'"!** (דָאס אִיז אַרָאפְּגֶעבְּרֶענְגְט אִין 'לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת', הִלְכוֹת תְּפִלִּין, הֲלָכָה ה, בַּיים סוֹף).

[אוֹת ה] וֶוער קֶען לוֹיבְּן?! וֶוער קֶען דֶערְצֵיילְן?! וֶוער קֶען אָפְּשַׁאצְן?! - אֲפִילוּ נָאר אַ טֵייל, אֵיינְס פוּן טוֹיזְנְטֶער־טוֹיזְנְטֶער אוּן צֶענְדְלִיגֶע־טוֹיזְנְטֶער, פוּן אַ קְלֵיינֶעם שַׁיין, פוּן דִי 'ווָאוּנְדֶערְלִיכֶע־ווָאוּנְדֶערְלִיכֶע רְמָזִים' פוּן דִי 'זֵייעֶר־זֵייעֶר שְׁטַארְקֶע פַארְבָּאהַלְטֶענֶע סוֹדוֹת', פוּנֶעם דָאזִיגְן פַארְבָּאהַלְטֶענֶעם מַעֲשֶׂה - וָואס זִי אִיז פִיל מִיט סוֹדֵי־סוֹדוֹת, פוּן אָנְהֵייבּ בִּיזְן סוֹף!

וּ"מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יִמְצָא טוֹב" [מִשְׁלֵי טז, כ]! **"אוּן דֶער וָואס קְלִיגְט מִיט זַיין שֵׂכֶל אוֹיף יֶעדֶע זַאךְ, וֶועט גֶעפִינֶען גוּטְס"!** - עֶר וֶועט גֶעפִינֶען אַ 'הִתְנוֹצְצוּת', אַ 'שַׁיין', פוּן 'עֶפֶּעס רְמָזִים', לוֹיט זַיין שְׁטֵייגֶער!

[הוֹסָפָה צוּם זֶעקְסְטְן טָאג - פוּן 'שִׂיחוֹת־הָרַ"ן' סִימָן רעג]

רַבֵּינוּ זַ"ל הָאט גֶעזָאגְט: **עֶס אִיז אַ גוּט פַארְן מֶענְטְשׁ, זִיךְ אַיינְגֶעוואוֹינֶען, עֶר זָאל זִיךְ אוֹיפְלֶעבְּן מִיט עֶפֶּעס אַ נִיגוּן!** - וַוייל אַ 'נִיגוּן', אִיז זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶע אוּן הוֹיכֶע זַאךְ! אוּן סְ'הָאט אַ גְרוֹיסְן כֹּחַ צוּ דֶערְוֶועקְן אוּן צוּצִיעֶן דָאס הַארְץ פוּנֶעם מֶענְטְשׁ, צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן! - אוּן אֲפִילוּ וֶוער סְ'קֶען נִישְׁט זִינְגֶען - פוּנְדֶעסְטְוֶועגְן דָאךְ! בַּיי זִיךְ אִין שְׁטוּבּ, אוּן וֶוען עֶר אִיז צְווִישְׁן זִיךְ אַלֵיין, קֶען עֶר זִיךְ דַאן אוֹיפְלֶעבְּן מִיט עֶפֶּעס אַ נִיגוּן - ווִיאַזוֹי עֶר קֶען דָאס נָאר זִינְגֶען! - וַוייל דִי מַעֲלָה פוּן אַ 'נִיגוּן', קֶען מֶען נִישְׁט אָפְּשַׁאצְן!

אוּן סְ'אִיז שׁוֹין פוּן לַאנְג עֶרְקְלֶערְט אִין רֶבִּינְ'ס וֶוערְטֶער, עֶטְלִיכֶע הוֹיכֶע תּוֹרוֹת פוּן דִי זַאךְ פוּן אַ 'נִיגוּן'! - **אוּן זֶעה בַּיים סוֹף פוּן דִי מַעֲשֶׂה פוּן דִי 'זִיבְּן בֶּעטְלֶערְס'** (בַּיים זֶעקְסְטְן טָאג), **דָארְט אִיז אַבִּיסְל מְרוּמָז דִי מַעֲלָה פוּן אַ 'נִיגוּן'!** - וַוייל דָארְט אִיז עֶרְקְלֶערְט: "אַז דֶער עִיקָר רְפוּאָה פוּנֶעם 'בַּת־מַלְכָּה' וָואס אִיז גֶעפַאלְן חַלָשׁוּת, אִיז דוּרְךְ אַ 'נִיגוּן'! דָאס הֵייסְט: דוּרְךְ דִי 'צֶען עֶרְלֵיי נְגִינָה'! - זֶעה דָארְט! אוּן פַארְשְׁטֵיי גוּט ווִי וַוייט דִי זַאךְ דֶערְלַאנְגְט!

וַוייל אוֹיךְ דִי 'הֵיילִיגֶע נְשָׁמָה' פוּן יֶעדְן אִיד, וֶוערְט אָנְגֶערוּפְן 'בַּת־מֶלֶךְ', ווִי בַּאוואוּסְט (זֶעה דִי הַקְדָּמָה פוּן רַבִּי נָתָן זַ"ל צוּם סֵפֶר 'סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת'), אוּן זִי לִיגְט דָארְט וואוּ זִי לִיגְט בַּיי יֶעדְן אֵיינֶעם! מִיד אוּן פַארְפְלָאגְט אוּן אָפְּגֶעשְׁוַואכְט, דוּרְךְ אִירֶע 'עֲבֵירוֹת', דָאס זֶענֶען דִי 'צֶען עֶרְלֵיי פַיילְן' וָואס דֶער קֶענִיג הָאט אַרַיינְגֶעשָׁאסְן אִין אִיר, אוּן הָאט אִיר גֶעכַאפְּט! ווִי עֶרְקְלֶערְט דָארְט!

אוּן מְ'דַארְף הָאבְּן אַ 'צַדִּיק' אַ 'גְרוֹיסְן בַּעַל־כֹּחַ', וָואס קֶען אַרַיינְגֵיין אִין דִי אַלֶע פְלֶעצֶער וָואס זִי אִיז דָארְט אַרַיינְגֶעפַאלְן, אוּן אַרוֹיסְצִיעֶן פוּן אִיר דִי אַלֶע 'צֶען עֶרְלֵיי פַיילְן'! אוּן ווִיסְן אַלֶע 'צֶען עֶרְלֵיי דְפִיקִין'! כְּדֵי עֶר זָאל ווִיסְן ווִיאַזוֹי אִיר אוֹיסְצוּהֵיילְן! אוּן צוּ זִינְגֶען אַלֶע 'צֶען עֶרְלֵיי נְגִינָה'! - וַוייל אִיר עִיקָר 'רְפוּאָה', אִיז דוּרְךְ 'נִיגוּן' אוּן 'שִׂמְחָה'! - אוּן פַארְשְׁטֵיי דָארְט נָאךְ זַאכְן! - אוּן דֶער עִיקָר אִיז: אַרוֹיסְצוּנֶעמֶען פוּן דָארְט 'גוּטֶע עֵצוֹת', אוֹיף זִיךְ צוּרִיקְצוּקֶערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן בֶּאֱמֶת, "וַוייל "לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר, אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה" (אָבוֹת פ"א מי"ז)! "דֶער עִיקָר אִיז נִישְׁט דָאס 'לֶערְנֶען' נָאר דִי 'מַעֲשֶׂה' ווִיאַזוֹי זִיךְ אוֹיפְצוּפִירְן"!

מיין מדות ווינקל

זיך פִירְן מִיט דֶרֶךְ אֶרֶץ

דִי חֲסִידוּת פוּנֶעם רֶבִּי'ן אִיז גֶעוֶוען בַּאגְלַייט מִיט אַ גֶעוַואלְדִיגְן דֶרֶךְ אֶרֶץ! אַזוֹי אִיז גֶעוֶוען אַלֶע יָארְן בַּיים רֶבִּי'נְס לַייט מֶען הָאט זִיךְ גֶעפִירְט מִיט אַ גֶעוַואלְדִיגְן דֶרֶךְ אֶרֶץ!

בַּיי דִי וֶועלְט, אִיז דִי חֲסִידוּת פַארְקֶערְט פוּן דֶרֶךְ אֶרֶץ, דֶרֶךְ אֶרֶץ אִיז נִישְׁט קַיין חֲסִידוּת! אָבֶער בַּיים רֶבִּי'ן אִיז גֶעוֶוען דֶער יְסוֹד פוּן חֲסִידוּת 'דֶרֶךְ אֶרֶץ'!

מִיר דַארְפְן טַאקֶע דֶערְפַאר בֶּעטְן אוּן מִתְפַּלֵל זַיין צוּם אוֹיבֶּערְשְׁטְן, מֶען זָאל זִיךְ פִירְן מִיט דֶרֶךְ אֶרֶץ אוּן יִשּׁוּב הַדַעַת, נִישְׁט זִיךְ אוֹיפְפִירְן ווילד!

בַּיי דִי גְרוֹיסֶע עוֹבְדֵי הַשֵׁם, אִיז גֶעוֶוען אַ גֶעוַואלְדִיגֶע דֶרֶךְ אֶרֶץ! אִיךְ גֶעדֶענְק ר' אַבְרָהָם ר' נַחְמָן'ס, אִיז גֶעוֶוען אַזַא עָנָיו בַּיי זִיךְ אַז אֲפִילוּ פַאר אַ קִינְד הָאט עֶר גֶעהַאט דֶרֶךְ אֶרֶץ! פַאר אַ קִינְד הָאט עֶר גֶעהַאט דֶרֶךְ אֶרֶץ! עֶר זָאל נִישְׁט טְשֶׁעפֶּען קֵיינֶעם!

דָאס אִיז אַ גְרוֹיסֶער לִמּוּד בַּיים רֶבִּין - אַז דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְט אַז מ'וֶוערְט נִתְקָרֵב צוּם רֶבִּי'ן זָאל מֶען גֵיין מִיט אַ מָאס מִיט יִשּׁוּב הַדַעַת, נִישְׁט לוֹיפְן, נִישְׁט פְלִיעֶן אִין דִי הִימְלֶען! נָאר זִיךְ זֵייעֶר הִיטְן אַז דוּרְךְ אוּנְז זָאל וֶוערְן נִתְקַדֵשׁ שֵׁם רַבֵּינוּ! אָבֶער אוֹיבּ אִיז חַס וְשָׁלוֹם פַארְהַאן ווילְדֶע זַאכְן - וֶוערְט אַ חִלּוּל הַשֵׁם, וָואס זָאגְט מֶען - אַז דָאס אִיז בְּרֶסְלֶב, דָאס אִיז בְּרֶסְלֶב! מֶען זָאגְט נִישְׁט אוֹיף דֶעם מֶענְטְשׁ אַלֵיין אַז עֶר אִיז אַ ווילְדֶער - מֶען זָאגְט אוֹיף דֶער גַאנְצֶער זַאךְ אוֹיף אַלֶע בְּרֶסְלֶב'ע חֲסִידִים אַז דָאס אִיז בְּרֶסְלֶב! דֶערְפַאר הָאבְּן מִיר אַן אַחֲרָיוּת; אַז אֵיין מֶענְטְשׁ אַלֵיין גֵייט נִישְׁט אוֹיף דֶעם וֶועג וָואס עֶר דַארְף גֵיין, וֶוערְט דֶעם רֶבִּי'נְס נָאמֶען פַארְשְׁוֶועכְט דוּרְךְ דֶעם!

בַּיי אַנְדֶערֶע חֲסִידוּת רֶעדְט מֶען נִישְׁט פוּן דֶרֶךְ אֶרֶץ, וָואס הָאט אַ שַׁייכוּת 'חֲסִידוּת' מִיט 'דֶרֶךְ אֶרֶץ'?! אָבֶער בַּיים רֶבִּי'ן אִיז דָאס גֶעוֶוען אַ 'יְסוֹד' - "דֶרֶךְ אֶרֶץ הָאט אַ שַׁייכוּת מִיט חֲסִידוּת"! דֶרֶךְ אֶרֶץ!

עֶסְן מִיט דֶרֶךְ אֶרֶץ

בְּעֵת דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאבּ גֶעגֶעסְן הָאט עֶר אַוֶועקְגֶעשְׁטֶעלְט דֶעם טֶעלֶער אִין אַ זַייט, אוּן דִי חֲסִידִים הָאבְּן גֶענוּמֶען, יֶעדֶער אֵיינֶער הָאט גֶענוּמֶען עֶפֶּעס שִׁירַיִם! אָבֶער נָאר גֶענוּמֶען - מִיט אַזַא מִין יִרְאַת שָׁמַיִם - נִישְׁט גֶעכַאפְּט דִי שִׁירַיִם!

וֶועגְן דֶעם עִנְיָן פוּן שִׁירַיִם - אִיז דָא אַ יְרוּשַׁלְמִי, וָואס שְׁטֵייט דָארְטְן וֶועגְן 'שִׁירַיִים פוּן אַ צַדִיק', דָארְט וֶוערְט דֶערְמַאנְט אַז שִׁירַיִם אִיז אַ גְרוֹיסֶע זַאךְ! נָאר וָואס דֶען - נִישְׁט כַאפְּן! דֶער רֶבִּי הָאט אַוֶועקְגֶעשְׁטֶעלְט דֶער טֶעלֶער, אוּן יֶעדֶער אֵיינֶער הָאט גֶענוּמֶען עֶפֶּעס, שִׁירַיִם אִיז טַאקֶע אַזוֹי הֵיילִיג, פוּנְדֶעסְטְוֶועגְן - פְלֶעגְט מֶען נִישְׁט כַאפְּן!

אִיךְ גֶעדֶענְק, אַז אַמָאל אִיז גֶעוֶוען אִין אוּמַאן אַ הוּנְגֶער. שַׁבָּת צוּבַּאקוּמֶען אַ בְּרוֹיט - אַ שְׁטִיקְל חַלָּה אִיז גֶעוֶוען אַ גְרוֹיסֶע מְצִיאָה. אִיז גֶעוֶוען אַמָאל עֶפֶּעס אַ קִדּוּשׁ בַּיי אַ גְבִיר, הָאט אֵיינֶער גֶעבֶּעטְן דֶעם אַנְדֶערְן; 'גֶעבּ מִיר אַ כַאפּ אַ

שְׁטִיקְל מְזוֹנוֹת׳, הָאט דֶער חַבֵר גְעכַאפְּט פַּאר אִים, הָאט זִיךְ אוֹיפְגֶעשְׁטֶעלְט ר׳ מָרְדְכַי בַּאבְּרִינִיצֶער און זִיךְ אָנְגֶערוּפְן : ״בַּיי אוּנְזֶער טִישׁ זָאל מֶען כַאפְּן״?! שְׁטֶעלְט אַייךְ פָאר עֶס אִיז אַזַא שְׁטַארְקֶער הוּנְגֶער און עֶר פְּרֶעגְט בַּיי אוּנְזֶער טִישׁ זָאל מֶען כַאפְּן?!

דֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט: ״דִי וֶועלְט זָאל ווִיסְן ווִיאַזוֹי אִיךְ לֶערְן ׳דֶרֶךְ אֶרֶץ׳, וָואלְטְן ׳קֵיסָרִים׳ [מְלָכִים] גֶעשִׁיקְט זֵייעֶרֶע קִינְדֶער אִיךְ זָאל זֵיי לֶערְנֶען דֶרֶךְ אֶרֶץ״! דָאס אִיז אוֹיךְ אֵיינֶע פוּן דִי מַתָּנוֹת וָואס מֶען בַּאקוּמְט בַּיים רֶבִּי׳ן! חוּץ פוּן דִי גְרוֹיסֶע עֵצוֹת פוּן רֶבִּי׳ן פוּן הִתְבּוֹדְדוּת, חֲצוֹת, אִיז אוֹיךְ דָא אַן עֵצָה פוּן ׳דֶרֶךְ אֶרֶץ׳ דָאס אִיז אוֹיךְ פוּן דִי לִמּוּדִים פוּנֶעם רֶבִּי׳ן!

דֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט, אַז בַּיים עֶסְן, ״דַארְף מֶען עֶסְן מִיט דֶרֶךְ אֶרֶץ אַזוֹי ווִי עֶס זִיצְט אַ גָדוֹל בַּיים טִישׁ״!

הָאט דֶער רֶבִּי פָּשׁוּט גֶעהַאלְטְן, אַז בַּיים עֶסְן זָאל זַיין מִיט אַ דֶרֶךְ אֶרֶץ, דִי עֶסְן אַלֵיין זָאל הָאבְּן עֶפֶּעס אַ מִין יִרְאָה, אַזוֹי ווִי וֶוען עֶס זִיצְט אַ גָדוֹל - אַ צַדִיק בַּיים טִישׁ, וֶועל אִיךְ שׁוֹין עֶסְן מִיט אַ סְפֶּעצִיעֶלְן דֶרֶךְ אֶרֶץ!

דֶער רֶבִּי הָאט אוֹיךְ גֶעוָואלְט מֶען זָאל נִישְׁט זָאגְן קֵיין שׁוּם חִסָרוֹן אוֹיף עֶסְן. וֶוען מֶען בְּרֶענְגְט עֶפֶּעס אַ מַאֲכָל צוּם טִישׁ, זָאל מֶען נִישְׁט זָאגְן: ״דִי עֶסְן טוֹיג נִישְׁט, דִי עֶסְן אִיז נִישְׁט גֶעשְׁמַאקְ!״ אוֹיבּ דוּ דַארְפְסְט נִישְׁט, אָדֶער עֶס טוֹיג נִישְׁט! אַז מֶען הָאט עֶס גֶעבְּרֶענְגְט צוּם טִישׁ עֶס אוֹיף און נִישְׁט זָאגְן קֵיין שׁוּם חִסָרוֹן אוֹיפְ׳ן עֶסְן!

פוּן דֶעם מַאכְט זִיךְ אַ קְרִיגֶערַיי, אוֹיבּ מֶען זָאגְט פַּאר דִי מַאמֶע אַז דָאס עֶסְן טוֹיג נִישְׁט, זִי קָאכְט נִישְׁט גוּט, אָדֶער אַז סְ׳הָאט נִישְׁט קֵיין טַעַם דִי עֶסְן!... - דָאס אִיז ׳תַּאֲוַת אֲכִילָה׳! ״נִישְׁט פַארְבֶּעגְדִיוֶועט מִיטְ׳ן עֶסְן״! וָואס מֶען גִיבְּט זָאלְסְטוּ עֶסְן!

דֶער ׳דֶרֶךְ אֶרֶץ׳ אִין אוּמַאן אִיז גֶעוֶוען גֶעוַואלְדִיג גְרוֹיס, בַּיי דִי זְקֵנִים אִיז גֶעוֶוען אַזַא מִין דֶרֶךְ אֶרֶץ אֵיינֶער פַארְן צְוֵוייטְן! אִיךְ בִּין גֶעקוּמֶען קַיין אוּמַאן, זֶע אִיךְ ווִי אֵיינֶער רוּפְט דֶעם אַנְדֶערְן ׳אִיר׳, ׳אִיר׳! אִין אַנְדֶערֶע פְּלֶעצֶער פְּלֶעגְט אַ אִינְגְל זָאגְן פַּאר אַן עֶלְטֶערֶער אִיד ׳דוּ׳ ׳דוּ׳! אָבֶּער בַּיים רֶבִּי׳ן גֵייט מִיט דֶרֶךְ אֶרֶץ״! דֶרֶךְ אֶרֶץ בַּיים טִישׁ, נוֹהֵג כָּבוֹד זַיין ווִיאַזוֹי מֶען רֶעדְט מִיט אַ חַבֵר, אֲפִילוּ וֶוען מֶען רֶעדְט צוּם חַבֵר פְּלֶעגְט מֶעג זָאגְן ׳אִיר׳ [אִיר ווִילְט קוּמֶען? אִיר ווִילְט עֶסְן].

אִיךְ בִּין גֶעוַואקְסְן אִין ׳פּוֹילְן׳, צְווִישְׁן חֲסִידִים, הָאבּ אִיךְ גֶעזֶעהְן חֲסִידִים איי.. אָבֶּער וֶוען אִיךְ בִּין גֶעקוּמֶען קַיין אוּמַאן [רוּסְלַאנְד] און אִיךְ בִּין גֶעוֶוען דֶעמָאלְטְס אַ בָּחוּר און זֵיי זֶענֶען שׁוֹין גֶעוֶוען עֶלְטֶערֶע מֶענְטְשְׁן, זָאגְן זֵיי מִיר ״אִיר״! אִיךְ הָאבּ זִיךְ גֶעוואוּנְדֶערְט פַארְוָואס זָאגְט אִיר מִיר ׳אִיר׳ - זָאג מִיר ׳דוּ׳! הָאבְּן זֵיי מִיר גֶעעֶנְטְפֶערְט; ׳דָא גִיבְּט מֶען כָּבוֹד אֵיינֶער דֶעם אַנְדֶערְן׳! עֶס אִיז גֶעוֶוען דָארְטְן דֶרֶךְ אֶרֶץ מֶען הָאט אֵיינֶער דֶעם אַנְדֶערְן מְכַבֵּד זַיין, דָאס אִיז אוֹיךְ אַ יְסוֹד פוּן אוּנְזֶער זַאךְ - ׳דֶרֶךְ אֶרֶץ׳!

איבערגעארבעט פון א שמועס פון הרה״ח רבי לוי יצחק בענדער ז״ל

טַייעֶרֶע קִינְדֶערְלֶעךְ

מִיט הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית אִיז אוֹיס גֶעקוּמֶען אַז מֶען גֵייט עֶנְדִיגְן דִי הֵיילִיגֶע מַעֲשֶׂה פוּן דִי זִיבְּן בֶּעטְלֶערְס וואוּ דֶער רֶבִּי דֶערְצֵיילְט פוּן דֶער בֶּעטְלֶער אָן דִי הֶענְט, וָואס קֶען אוֹיסְהֵיילְן דִי בַּת מַלְכָּה וֶועלְכֶע אִיז אַנְטְלָאפְן פוּן דֶער מֶלֶךְ.

דִי בַּת מַלְכָּה אִיז אַנְטְלָאפְן צוּ אַ וַואסֶערִיגֶע שְׁלָאס וָואס הָאט גֶעהַאט אַרוּם זִיךְ צֶען מוֹיעֶרְן (חוֹמוֹת) אוּן דֶער מֶלֶךְ הָאט אִין אִיר גֶעשָׁאסְן צֶען סָארְטְן פַּיילְן וָואס זֶענֶען גֶעוֶוען בַּאשְׁמִירְט מִיט צֶען אִירְלֵיי (סָארְטְן) סַמִּים.

ר' נָתָן אִיז מַסְבִּיר אִין לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת אַז דָאס אִיז מְרַמֵּז אוֹיף דֶער סוֹד פוּן קְרִיאַת יַם סוּף. בַּיי קְרִיאַת יַם סוּף שְׁטֵייט "וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה" דִי וַואסֶער אִיז גֶעוָוארְן אַ מוֹיעֶר אוּן דִי מִצְרִיִּים הָאבְּן אַרַיינְגֶעשָׁאסְן זֵייעֶרֶע פַּיילְן אוֹיף דִי אִידְן וָואס אִיז מְרַמֵּז אוֹיף אַלֶע כּוֹחוֹת הַטֻּמְאָה וָואס פוּן דֶעם וֶוערְן אַלֶע מִדּוֹת, תַּאֲווֹת רָעוֹת אוּן מְנִיעוֹת צוּ וֶוערְן נָאנְט צוּם אוֹיבֶּערְשְׁטְן. (הִלְכוֹת תּוֹלָעִים הֲלָכָה ד)

בִּיז הַיינְט זֶענֶען מִיר נָאךְ נִישְׁט אִין גַאנְצְן אוֹיסְגֶעהַיילְט גֶעוָוארְן פוּן דִי פַּיילְן פוּן דִי מִצְרִיִּים. אָבֶער דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער הָאט מַקְדִּים גֶעוֶוען רְפוּאָה לַמַּכָּה וָואס דָאס הָאט גֶעהָאלְפְן אַנְטְלוֹיפְן צוּ דִי צֶען מוֹיעֶרְן פוּן וַואסֶער, דָאס אִיז מְרַמֵּז אוֹיף דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, וַוייל דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה אִיז אוּנְזֶער לֶעבְּן, אוּנְזֶער רְפוּאָה אִין אַלֶע שְׁוֶוערִיקַייטְן אוּן נִסְיוֹנוֹת, אַזוֹי עֶס שְׁטֵייט "וַיִּסַּע מַלְאַךְ אֱלֹקִים וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם", רַשִׁ"י אִיז מְפָרֵשׁ אַז דָאס גֵייט אַרוֹיף אוֹיף דִי שְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וָואס זִי בַּאקוּמְט נֶעבֶּעךְ אַלֶע פַּיילְן וָואס דִי מִצְרִים שִׁיסְן אוֹיף דִי אִידְן אוּן דוּרְךְ דֶעם זֶענֶען דִי אִידְן אַרִיבֶּער דֶער יַם בְּשָׁלוֹם.

פוּנְקְט אַזוֹי וִוי עֶס וֶוערְט דֶערְצֵיילְט אִין אוּנְזֶער מַעֲשֶׂה אַז דִי בַּת מַלְכָּה אִיז אַרַיין גֶעלָאפְן אִינֶעם וַואסֶערִיגְן שְׁלָאס אוּן דֶער מֶלֶךְ הָאט גֶעהֵייסְן שִׁיסְן אִין אִיר דִי אַלֶע צֶען פַּיילְן אוּן צוּם סוֹף אִיז דִי רְפוּאָה גֶעקוּמֶען דוּרְךְ דֶעם בֶּעטְלֶער אָן דִי הֶענְט וָואס עֶר הָאט זִיךְ בַּארִימְט אַז "אִיךְ הֵייל זִי" אוּן אִיר רְפוּאָה אִיז גֶעוֶוען דוּרְךְ שִׁירַת הַיָּם וָואס דָאס אִיז נִמְשָׁךְ גֶעוָוארְן פוּן דִי עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה וָואס דָאס אִיז שִׂמְחָה.

אַזוֹי זֶעט מֶען אוֹיךְ אִין לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן "מִצְוָה גְדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד" שִׂמְחָה אִיז אַ רְפוּאָה פַאר אַלֶע קְרֶענְק, וַוייל עֶס אִיז דָא עֲשָׂרָה מִינֵי דְפִיקִין - קְלַאפֶּענִישְׁן פוּן הָארְץ אוּן לְעֻמַּת זֶה אִיז דָא צֶען מִינֵי נְגִינָה. אוֹיב אַ מֶענְטְשׁ מַאכְט זִיךְ פְרֵיילֶעךְ אִיז דָאס פַאר אִים אַ רְפוּאָה (תִּנְיָנָא תּוֹרָה כ"ד).

בִּפְרָט יֶעצְט וָואס מִיר שְׁטֵייעֶן אִין אַזַא הֵיילִיגְן יוֹם טוֹב וֶוען עֶס אִיז דָא אַ מִצְוָה פוּן "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ" - מֶען זָאל זַיין פְרֵיילֶעךְ יוֹם טוֹב, דַארְפְן מִיר זִיךְ גָאר שְׁטַארְק פְרֵייעֶן מִיט דִי אַלֶע גוּטֶע זַאכְן וָואס דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער הָאט אוּנְז גֶעשֶׁענְקְט סַיי בְּגַשְׁמִיּוּת אוּן אַזוֹי אוֹיךְ בְּרוּחָנִיּוּת אַז מִיר גְלֵייבְּן אִין דִי צַדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר.

דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער זָאל הֶעלְפְן מִיר זָאלְן אַלֶע וֶוערְן אוֹיסְגֶעהַיילְט אוּן אוֹיסְגֶעלֵייזְט פוּן אַלֶע גָּלֻיּוֹת בְּעִקָּר פוּן גָלוּת מִצְרַיִם. מֶען זָאל זוֹכֶה זַיין צוּ שְׁפִּירְן אוּן צוּ מִיט לֶעבְּן דִי אַלֶע נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וָואס דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעטוּן מִיט אוּנְז בִּשְׁעַת קְרִיאַת יָם סוּף אוּן מֶען זָאל זוֹכֶה זַיין בְּקָרוֹב צוּ דִי גְּאוּלָּה הַשְּׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן